

Medzinárodná delimitácia námorných zón (2010–2016)

Viktor Vaculčík*

Abstrakt: Článok analyzuje vývoj v medzinárodnej delimitácii námorných zón po prelomovom rozsudku *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine, 2009)*, počas ktorých došlo k ďalším významným rozhodnutiam, ktoré významnou mierou obohatili aplikačnú prax jednak riešením nových kontroverzných tém medzinárodného morského práva – námorná delimitácia najmenších ostrovov a delimitácia kontinentálneho šelfu za hranicou 200 námorných míľ od základných línií. Judikatúra sa vyznačovala inovatívnym prístupom, použitím starej a osvedčenej metódy equidistance (dnes už považovanej za medzinárodné obyčajové právo spolu s relevantnými okolnosťami), ale aj staronových metód uhlovo-bisektorovej a equiračnej delimitačnej metódy.

Kľúčové slová: ostrovy, historické práva, medzinárodné obyčajové právo, delimitácia, equidistančná línia, equiračná metóda, uhlovo-bisektorová metóda

Úvod

V článku Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)¹ bola stručne zhrnutá genéza delimitácie námorných zón od 60. rokov 20. storočia až po prelomové rozhodnutie Medzinárodného súdneho dvora (ICJ) *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine, 2009)*, ktoré vytvorilo jednotný právny rámec medzinárodnej námornej delimitácie. Medzinárodná judikatúra sa však naďalej vyvíjala, dôkazom toho sú aj štyri významné rozhodnutia medzinárodnej námornej delimitácie *Nicaragua v. Colombia* (2012), *Bangladesh v. Myanmar* (2012), *Bangladesh v. India* (2014) a *the South China Sea Arbitration* (2016), ktoré svojou inovatívnosťou, ale aj kontroverznosťou priniesli nové trendy medzinárodného morského práva, medzi ktoré bezpochyby patrí delimitácia za hranicou 200 nm,² historické práva či delimitácia malých ostrovov. Aplikácia equidistančnej línie ako *de facto* jedinej všeobecne uznávanej základnej línie delimitácie pri protilahlých, aj priľahlých pobrežiach³ ako medzinárodné obyčajové právo (spolu s relevantnými okolnosťami) bola obohatená o teoreticky už existujúce, avšak dovtedy iba v nepatrnej miere aplikované metódy námornej delimitácie – uhlovo-bisektorovú metódu a equiračnú metódu.

1. Najmenšie ostrovy de minimis a equiračná delimitačná metóda

Prípád *Nicaragua v. Colombia* (2012) spočíval okrem námornej delimitácie kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny, aj v uznaní suverenity Nikaraguy nad ostrovmi

* JUDr. Mag.iur. Viktor Vaculčík, LL.M., PhD. Morskému právu sa venuje od svojho štúdia morského práva u prof. Lagoniho na Univerzite v Hamburgu (2003/2004) ako hlavnej oblasti svojho vedeckého záujmu. V rokoch 2020–2021 pôsobil ako hlavný štátny radca na Námornom úrade (odbor Ministerstva dopravy SR). E-mail: viktor.vaculcik@centrum.sk. ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2284-5904>. Článok sa z dôvodu maximálne možného rozsahu obmedzil analýzou obdobia do roku 2016.

¹ VACULČÍK, V. Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009). *Právnik*. 2022, roč. 161, č. 10, s. 990–1006.

² Námorných míľ (*nautical miles*).

³ Pri oproti ležiacich pobrežiach sa štandardne aplikuje terminologicky presnejšie stredová línia (*median line*).

San Andrés, Providencia a Santa Catalina v Karibskom mori, ktoré sa nachádzajú 105 (San Andrés), respektíve 125 (Providencia, Santa Catalina) námorných míľ (nm) od pobrežia kontinentálnej Nikaraguy a 380 nm od kontinentálnej Kolumbie. Jedná sa o pomerne malé ostrovy s rozlohou 26 km² a až 70 000 obyvateľmi (San Andrés), respektíve 17,5 km² a 5 000 obyvateľmi (Providencia), pričom ostrovy Providencia a Santa Catalina delí úžina Aury Channel s šírkou len 130 m.⁴

Medzinárodný súdny dvor (International Court of Justice, ďalej len „ICJ“) sa už problematikou suverenity hore uvedených ostrovov mal zaoberať v roku 2007,⁵ čo však vtedy odmietol z dôvodu existencie Dohody medzi Kolumbiou a Nikaraguou (1928), ktorá suverenitu k uvedeným ostrovom určila Kolumbii.

ICJ sa vo svojom rozsudku zaoberal najprv otázkou možnosti prisvojenia si ostrovov, akokoľvek malých rozlohou a v zásade túto možnosť s doterajšou judikatúrou potvrdil.⁶

V delimitovanej námornej oblasti sa okrem hore spomínaných ostrovov nachádzajú aj ďalšie geomorfologické útvary – Albuquerque Cays, East-Southeast Cays, Roncador, Serrana, Quitasueño, Serranilla a Bajo Nuevo, pričom Kolumbia a Nikaragua sa na ňom ani nevedeli zhodnúť ako na ostrovoch (spôsobilých na privlastnenie)⁷ s výnimkou Quitasueño, ktoré Nikaragua považovala za plytčinu (za prílivu je útvár úplne pod vodou) a Kolumbia na základe rozdielnej odbornej štúdie zase za ostrov (útvár za odlivu má vyčnievať).⁸

Jednotlivé geomorfologické útvary boli v tomto prípade v minimálnej miere nad vodou (bezpochyby boli veľkým špecifikom tohto prípadu medzinárodnej námornej delimitácie) za prílivu – niekedy iba 4 mm (!) až 30 cm, teda naozaj v minimálnej miere, preto ICJ uznal iba jeden z nich (QS 32) za schopný privlastnenia (viac ako 70 cm nad vodou). Na druhej strane však aj potvrdil, že medzinárodné právo nešpecifikuje minimálnu veľkosť ostrova ani jeho geologické zloženie.⁹ Ani tento rozsudok nepomohol hlbšiemu pochopeniu diferenciácie medzi ostrovmi a neobývatelnými skaliskami¹⁰ bez kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny,¹¹ hoci práve v predmetnom prípade sa rozdiel medzi nimi zdá byť skoro až iluzórny. ICJ v tomto ohľade 12 nm pobrežné more hore uvedených geomorfologických útvarov potvrdil bez ohľadu na ich obývatelnosť¹² (čl. 121 ods. 3 UNCLOS¹³),

⁴ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 22.

⁵ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Preliminary Objections, Judgment, I.C.J. Reports 2007 (II).

⁶ Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Judgment, I.C.J. Reports 2001, ods. 206.

⁷ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 25, 27.

⁸ Ibidem, ods. 28, 29.

⁹ Ibidem, ods. 36, 37, 38. Podľa názorov v doktríne má postačovať aj kus súše na ktorej môže čajka stáť len jednou nohou. EVANS, M. D. Maritime Boundary Delimitation. In: ROTHWELL, D. R. – OUDE ELFERINK, A. G. – SCOTT, K. N. – STEPHENS, T. (eds). *The Oxford Handbook of the Law of the Sea*. Oxford University Press, 2017, s. 272. GROSSMAN, N. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia). In: STEWART, D. P. (ed.). *International Decisions In American Journal of International Law*. 2013, vol. 107, s. 397. KLEMM, U. D. Allgemeine Abgrenzungsprobleme verschiedener seerechtlich definierter Räume. *Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht – Heidelberg Journal of International Law (HJIL)*. 1978, s. 546. RUIZ, A. – CONFORTI, B. – BRAVO, L. F. – GAJA, G. – ZICCARDI, P. (eds). *Giurisprudenza internazionale*. In: *Rivista di Diritto Internazionale*. 2013, vol. XCVI, s. 157.

¹⁰ VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*.

¹¹ FREESTONE, D. – SCHOFIELD, C. The Caribbean Sea and Gulf of Mexico. In: ROTHWELL, D. R. – OUDE ELFERINK, A. G. – SCOTT, K. N. – STEPHENS, T. *The Oxford Handbook of the Law of the Sea*, s. 697.

¹² V tomto ohľade išla len o dva roky neskoršia judikatúra v prípade The South China Sea (2016) presne opačným smerom. Pozri kapitolu 4. tohto článku.

¹³ United Nations Convention on the Law of the Sea – Dohovor OSN o morskom práve z roku 1982.

podľa doktríny na základe obyčajového práva.¹⁴ V každom prípade uvedený najnovší vývoj delimitácie ostrovov ide presne do opačného smeru ako staršie názory v doktríne,¹⁵ ktoré sa snažili nájsť priamu koreláciu medzi veľkosťou útvaru a jeho zohľadnenie v danej delimitácii.¹⁶

Hoci hore uvedená bilaterálna dohoda prisudzuje ostrovy San Andrés, Providencia, Santa Catalina a ostrovy, ostrovčeky a útesy patriace do súostrovia San Andrés Kolumbii, chýba práve presná definícia súostrovia San Andrés.¹⁷ Súd neuznal v danom prípade aplikáciu princípu *uti possidetis iuris*, keďže koloniálne právne akty sporné ostrovčeky vôbec nespomínali.¹⁸

Naopak výkon suverénnych práv Kolumbie (*effectivités*) nad ostrovčkami Alburquerque, Bajo Nuevo, East-Southeast Cays, Quitasueño, Roncador, Serrana, Serranilla ICJ uznal, hoci tieto suverénne práva boli vykonávané Kolumbiou v len nepatrnej miere, to je bezpochyby pozoruhodná, avšak diskutabilná aplikačná prax ICJ v tomto prípade.¹⁹

Zdá sa, že výkon suverénnych práv v akejkolvek, aj tej najzanedbateľnejšej podobe je dostačujúci, a to napriek veľkej vzdialenosti sporných ostrovčekov od pobrežia Kolumbie.

Prípád je zaujímavý aj požiadavkou Nikaraguy, aby ICJ určil jednotnú námornú hranicu (*single maritime boundary*) medzi kontinentálnym šelfom Nikaraguy a Kolumbie.²⁰

Kolumbia pritom neratifikovala UNCLOS, takže súd mohol aplikovať jedine obyčajové právo.

V danom prípade sa všetci zhodli, že právna úprava UNCLOS obsiahnutá v čl. 76 ods. 1 je zakotveným obyčajovým právom, naopak jednota názorov nenastala ohľadne ďalších odsekov čl. 76 UNCLOS.²¹

Táto otázka je celkovo mimoriadne kontroverznou témou medzinárodného morského práva.²²

ICJ sa však nanešťastie vyhol otázke, či všetky ustanovenia čl. 76 UNCLOS sú súčasťou medzinárodného obyčajového práva,²³ čím táto dôležitá kontroverzia ostala ďalej nevyriešenou.

Požiadavka Nikaraguy na kontinentálny šelf za hranicou 200 nm od základných línií bola pozoruhodná,²⁴ a vôbec jeden z prvých prípadov delimitácie, keď sa podanie pobrež-

¹⁴ FORLATI, S. Delimitazione dei confini marittimi e Stati terzi: il caso Nicaragua c. Colombia. *Rivista di Diritto Internazionale*. 2013, vol. XCVI, s. 136.

¹⁵ DIVISION OF OCEAN AFFAIRS and the LAW of the SEA. *Handbook on the Delimitation of Maritime Boundaries*. Office of Legal Affairs. United Nations, New York, 2004, s. 34, ods. 158.

¹⁶ „[...] Čím menší je útvar, tým obmedzenejšiu úlohu (ak vôbec nejakú) bude zohrávať v delimitácii.“ CHARNEY, J. I. Rocks that cannot sustain human habitation. *American Journal of International Law*. 1999, vol. 93, No. 4, s. 876.

¹⁷ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 42, 52.

¹⁸ Ibidem, ods. 64, 65.

¹⁹ Ibidem, ods. 66, 72, 80, 84, 90, 103.

²⁰ Ibidem, ods. 104 an.

²¹ Ibidem, ods. 114–117.

²² Ani za desaťročia existencie UNCLOS sa medzi názorovými prúdmi nenašla zhoda. Je to spôsobené mimoriadnou komplexnou štruktúrou čl. 76, kde štáty zakotvili jednak princíp, ktorý už v tom čase bolo možné považovať za medzinárodné obyčajové právo, a jednak inkorporáciou nových poznatkov vedy. Ako obyčajne v medzinárodnom práve, čl. 76 obsahuje ďalší kompromis v podobe výnimiek z výnimiek, čím sa znenie čl. 76 stalo neuveriteľne komplexnou záležitosťou na interpretáciu.

²³ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 118.

²⁴ Ibidem, ods. 121.

ného štátu týkalo delimitácie kontinentálneho šelfu na základe jeho prirodzeného predĺženia za hranicou 200 nm.²⁵

Nikaragua sa pritom odvolávala na prípad *Bangladesh v. Myanmar (2012)* rozhodnutým krátko predtým Medzinárodným tribunálom pre morské právo – ITLOS.²⁶

Okolnosti daného prípadu však boli predsa len odlišné. Jednak aj Bangladéš, aj Myanmar ratifikovali UNCLOS, a okrem toho oba štáty urobili podania na CLCS.²⁷

Diferenciácia ICJ sa zdá byť dosť formálnou, a keby bol ICJ vyhlásil celé ustanovenie čl. 76 UNCLOS sa medzinárodné obyčajové právo, prípad Bangladesh/Myanmar by vziat do úvahy musel, a to v plnej miere, napriek jeho kontroverznosti.

Zaujímavé je taktiež, že Nikaragua isté podklady CLCS predložila, avšak ICJ to nepovažoval za dostatočné na určenie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm.²⁸ K delimitácii práve preto za hranicou 200 nm nedošlo.

ICJ následne pristúpil k delimitácii medzi kontinentálnym šelfom a výlučnou ekonomickou zónou Nikaraguy a Kolumbie, ktorá bola v danom prípade možná práve kvôli polohe hore uvedených sporných ostrovov (prisúdených v predmetnom prípade ICJ Kolumbii) v Karibskom mori.²⁹ Delimitácia tak prebiehala medzi týmito ostrovmi a pobrežím Nikaraguy, respektíve jej prilahlými ostrovmi.³⁰ Keďže Kolumbia neratifikovala UNCLOS, aplikovať sa dalo len medzinárodné obyčajové právo. V tomto prípade to však nespôsobilvalo žiadne aplikačné problémy UNCLOS, keďže ICJ vyhlásil ustanovenia UNCLOS o delimitácii kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny, ako aj právny režim ostrovov za súčasť³¹ medzinárodného obyčajového práva.³² Je to vôbec po prvý raz, kedy bol právny režim ostrovov medzinárodnou judikatúrou vyhlásený za súčasť medzinárodného obyčajového práva.

ICJ potvrdil starý uznávaný princíp námornej delimitácie kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny – *nadvlády súše nad morom (land dominates the sea³³ / territorium etiam in aquis se extendit³⁴)*.

ICJ sa vyhol delimitácii kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, a tým pádom (správne) nezasiahol do kompetencie CLCS, ktorá je príslušná na delineaáciu kontinentálneho

²⁵ GROSSMAN, N. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Columbia). *American Journal of International Law*. 2013, vol. 107, s. 397.

²⁶ International Tribunal for the Law of the Sea. Dispute concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment of 14 March 2012.

²⁷ Commission on the Limits of the Continental shelf – Komisia pre určenie hraníc kontinentálneho šelfu. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 125.

²⁸ *Ibidem*, ods. 127–129.

²⁹ *Ibidem*, ods. 132.

³⁰ *Ibidem*, ods. 136 (mapa).

³¹ Ustanovenia UNCLOS o delimitácii kontinentálneho šelfu (nie však čl. 76 UNCLOS) a výlučnej ekonomickej zóny boli vyhlásené za súčasť medzinárodného obyčajového práva už v roku v 2001 v rozhodnutí ICJ Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Judgment, I.C.J. Reports 2001, ods. 167 an. Rozhodnutie Qatar v. Bahrain však vyhlásil právny režim ostrovov len čiastočne za obyčajové právo. Až predmetné rozhodnutie ICJ *Nicaragua v. Kolumbia* vyhlásila celé ustanovenie režimu ostrovov (čl. 121 UNCLOS) za súčasťou medzinárodného obyčajového práva. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 139.

³² Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 137, 138.

³³ North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), Judgment, I.C.J. Reports 1969, ods. 96. *Ibidem*, ods. 140.

³⁴ DISTEFANO, G. L'arrêt de la C.I.J. du 16 mars 2001 dans l'affaire de la délimitation entre Qatar et Bahreïn. *Revue belge de droit international*. 2001, No. 2, s. 397.

šelfu za hranicou 200 nm.³⁵ Je pozoruhodné, že ICJ sa nedal zlákať rozhodnutím ITLOS v prípade *Bangladesh v. Myanmar*, a práve naopak zdôraznil (úplne správne) povinnosť predložiť nároky pobrežných štátov za hranicou 200 nm na delineáciu kontinentálneho šelfu CLCS v plnom súlade s čl. 76 UNCLOS.³⁶

Súd vďaka prípadu *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)* postupoval presne podľa jeho metodologického rámca, t. j. prikočil k určeniu relevantných pobreží.³⁷ Ako relevantné pobrežie Nikaraguy určil celé kontinentálne pobrežie (531 km) smerujúce do spornej oblasti.³⁸ Relevantné pobrežie Kolumbie sa ukázalo ako problematické, a to kvôli priveľkej vzdialenosti kontinentálneho pobrežia Kolumbie. Do úvahy boli preto vzaté len sporné ostrovy v Karibskom mori, ktoré ICJ v tomto rozhodnutí prisúdil Kolumbii. Zaujímavosťou prípadu je, že ICJ nezobral do úvahy len západné pobrežia týchto malých ostrovov s projekciou na kontinentálne pobrežie Nikaraguy, ale celé ich pobrežia, vzhľadom na to, že nároky Nikaraguy a Kolumbie sa stretávali v Karibskom mori až východne od týchto ostrovov.³⁹

ICJ následne prikočil k určeniu relevantnej námornej oblasti (*relevant maritime area*) na účely delimitácie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm.⁴⁰ V súlade s predchádzajúcou medzinárodnou judikatúrou sa pri delimitácii všeobecne zohľadňuje geografický kontext, pričom zmyslom delimitácie nie je prisúdenie rovnakých častí delimitovanej oblasti, určenie relevantnej oblasti v danom prípade je približné a má sa dosiahnuť celkový spravodlivý výsledok delimitácie (*equity*), nie prisúdenie rovných dielov námorných oblastí.⁴¹ Delimitácia v predmetnom prípade podľa ICJ prebiehala iba tam, kde sa vzájomné nároky Nikaraguy a Kolumbie prekrývali, a to až v Karibskom mori východne od sporných kolumbijských ostrovov, t. j. 200 nm od základných línií Nikaraguy.⁴² Delimitácia bola v danom prípade sťažená záujmami Panamy a Hondurasu, ktoré ICJ čiastočne zohľadnil.⁴³ Výsledná relevantná oblasť mala rozlohu 209 280 km².⁴⁴

ICJ pri delimitácii použil metodologický rámec delimitácie námorných zón predchádzajúceho významného rozhodnutia *Maritime Delimitation in the Black Sea*.⁴⁵

1) V prvom kroku súd vytýči provizórnu equidistančnú líniu [respektíve stredovú líniu (*median line*) v prípade protiahlych pobreží] použitím geometricky objektívnych metód

³⁵ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 129–130. EVANS, M. D. *Maritime Boundary Delimitation*, s. 265.

³⁶ GROSSMAN, N. *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, s. 398, 403.

³⁷ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 141 an.

³⁸ *Ibidem*, ods. 145.

³⁹ Ostrovy zahŕňali najvýznamnejšie ostrovy San Andrés, Providencia, Santa Catalina (okrem pobreží, kde smerujú oproti sebe a okrem rífov), ďalej Alburquerque Cays, East-Southeast Cays, Roncador, Serrana – dokopy až 65 km (!), ostrovy Serranilla, Bajo Nuevo, Quitasueño neboli ICJ zohľadnené. Celková dĺžka relevantného pobrežia Nikaraguy bola 531 km, Kolumbie 65 km, vzájomný pomer relevantných pobreží 1:8,2 v prospech Nikaraguy. Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 151–153.

⁴⁰ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 155 an.

⁴¹ *Ibidem*, ods. 158. Maritime Delimitation in the Black Sea, I.C.J. Reports 2009, ods. 110–111. Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, I.C.J. Reports 1993, ods. 64. Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, ods. 58. North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands), Judgment, I.C.J. Reports 1969, ods. 18.

⁴² Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 159.

⁴³ *Ibidem*, ods. 160–165.

⁴⁴ *Ibidem*, ods. 166.

⁴⁵ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, I.C.J. Reports 2009. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

zohľadňujúcich geografické danosti oblasti. 2) V druhom kroku súd posúdi, či sú v danom prípade také relevantné okolnosti (*relevant circumstances*), ktoré by vyvolali potrebu posunu, respektíve úpravy provizórnej equidistančnej/stredovej línie na dosiahnutie spravodlivého výsledku (*equitable result*). 3) V treťom kroku súd v teste disproporcionality (*disproportionality test*) skúma, či výsledok podielov relevantnej oblasti (*relevant area*) nie je výrazne disproporčný k dĺžke daných relevantných pobreží.⁴⁶

Zaujímavosťou v predmetnom prípade bol selektívny prístup ICJ k zahrnutiu predtým sporných ostrovov v Karibskom mori – všeobecne ich zohľadnil, konkrétne v prípade najvýznamnejších – najmä Alburquerque Cays, San Andrés a Providencia, avšak s vylúčením ostrovu Quitasueño s rozlohou iba 1m² (!), ako aj ostrovu Serrana, ktorého zahrnutie do delimitácie by bolo disproporčné vzhľadom na jeho rozlohu a polohu.⁴⁷

V danom prípade sa v druhom kroku ako relevantné okolnosti posudzovali navzájom sa prekrývajúce nároky Kolumbie a Nikaraguy a disproporcía relevantnej dĺžky pobreží.⁴⁸ Samozrejme malá disproporcía delimitovanej oblasti k dĺžke pobreží štátov sa v súlade s predchádzajúcou medzinárodnou judikatúrou do úvahy neberie, v danom prípade však pomer relevantnej dĺžky pobrežia Kolumbie a Nikaraguy bola až 1:8,2, takže túto okolnosť ICJ do úvahy vziať musel.⁴⁹ Taktiež bol akceptovaný geografický kontext v zmysle tzv. *cut-off effect* niektorých ostrovov od projekcie relevantných pobreží ako relevantná okolnosť.⁵⁰ V doktríne bola úprava provizórnej equidistančnej línie v danom prípade považovaná za podstatnú.⁵¹

Obe strany navrhli zohľadniť bezpečnostné hľadisko pri delimitácii. To nebolo rozhodne prvý krát, keď sa tento argument nedostal do popredia.⁵² Hoci ICJ sa ho rozhodol aspoň všeobecne vziať do úvahy,⁵³ vo výslednom efekte opäť tento faktor zohľadnený nebol.

Ako relevantné okolnosti ICJ uznal len disproporciu medzi dĺžkou relevantného pobrežia a geografický kontext – množstvo malých ostrovov ďaleko od kolumbijského pobrežia, avšak nie ďalej ako 200 nm od nikaragujského pobrežia,⁵⁴ čím môže dôjsť k neželanému tzv. *cut-off effect*. Pri posunutí provizórnej stredovej línie (*shifting*) ICJ diferencoval medzi relevantnou oblasťou oproti ležiacim pobrežiam Nikaraguy a západných pobrežiach ostrovov Alburquerque Cays, San Andrés, Providencia, Santa Catalina a medzi relevantnou oblasťou ležiacou východne od týchto ostrovov.⁵⁵

V prvom prípade posunul ICJ provizórnu equidistančnú líniu viac na východ, ale tak, aby línia nepretínala pobrežné more kolumbijských ostrovov (*cut-off effect*).

ICJ použil prvýkrát tzv. váženie jednotlivých bodov na základných líniách štátov – *vážená* (*equiracná*) delimitačná línia (*weighted line*),⁵⁶ čím opäť významným spôsobom obohatil metodiku medzinárodnej námornej delimitácie.

⁴⁶ Ibidem, ods. 191–193.

⁴⁷ Ibidem, ods. 200–203.

⁴⁸ Ibidem, ods. 196.

⁴⁹ Ibidem, ods. 210–211.

⁵⁰ Ibidem, ods. 214–216.

⁵¹ FORLATI, S. *Delimitazione dei confini marittimi e Stati terzi: il caso Nicaragua c. Colombia*, s. 137.

⁵² Case concerning the Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, s. 13. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1002.

⁵³ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 221–222.

⁵⁴ Ibidem, ods. 229.

⁵⁵ Ibidem, ods. 232.

⁵⁶ Ibidem, ods. 233.

Použitie inej metódy delimitácie ako equidistančnej je *prima vista* určite prekvapivé.

Hoci skoršia medzinárodná judikatúra odmietla uznať equidistančnú metódu za všeobecne aplikovateľnú metódu delimitácie ako súčasť medzinárodného obyčajového práva,⁵⁷ respektíve ju dokonca vôbec nepoužila v známom prípade *The North Sea Continental Shelf Cases* (vzhľadom na špecifické danosti daného prípadu),⁵⁸ neskôr sa dostal viac do popredia princíp spravodlivosti (*equity*),⁵⁹ vývoj ešte viac umocnený judikatúrou, ktorá nasledovala v 80. rokoch 20. storočia, vo významných prípadoch *Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya)*,⁶⁰ *Gulf of Maine*,⁶¹ *Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta)*.⁶² Aj doktrína je z tohto obdobia skôr zdržanlivá.⁶³

V 90. rokoch 20. storočia však medzinárodná judikatúra v prípade *Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen* už považovala stredovú líniu (*median line*)⁶⁴ priamo za spravodlivé riešenie (*equitable solution*) delimitácie,⁶⁵ potvrdené aj v prípade *Eritrea–Yemen Arbitration*.⁶⁶ ICJ nakoniec v prípade *Qatar v. Bahrain*⁶⁷ čl. 15 UNCLOS, považovaný za pravidlo equidistančnej línie/špeciálnych okolností (*equidistance/special circumstances rule*) vyhlásil *expressis verbis* za medzinárodné obyčajové právo,⁶⁸ tak ako

⁵⁷ North Sea Continental Shelf cases (Federal republic of Germany/Denmark; Federal republic of Germany/ Netherlands). Judgment of 20 February 1969, ods. 83. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 994.

⁵⁸ North Sea Continental Shelf cases (Federal republic of Germany/Denmark; Federal republic of Germany/ Netherlands). Judgment of 20 February 1969, ods. 24, 34.

⁵⁹ *Ibidem*, ods. 89 an.

⁶⁰ Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), I.C.J. Reports 1982, ods. 110–111. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 997–999.

⁶¹ V prípade nebola equidistančná metóda uznaná za súčasť medzinárodného obyčajového práva. Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area, Judgment, I.C.J. Reports 1984, ods. 106–107. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 999–1001.

⁶² Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, ods. 44. K prípadu pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1001–1003.

⁶³ „Na equidistančnej línii nie je nič magické. Nemusí nutne viesť k spravodlivosti (*equity*) [...]“ Viz ALEXANDER, L. M. The delimitation of maritime boundaries. *Political Geography Quarterly*, 1986, vol. 5, No. 1, s. 22.

⁶⁴ V danom prípade aplikovaná stredová línia (*median line*), je vo výslednom efekte totožná s equidistančnou líniou; obe metódy vychádzajú z rovnakej metodológie a rozdielna terminológia má svoj dôvod v odlišnej geografickej situácii delimitácie pri prilahlých pobrežiach (*equidistance line*) a protilahlých pobrežiach (*median line*). K problematike stredovej a equidistančnej línie pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 992.

⁶⁵ Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, I.C.J. Reports 1993, ods. 64. V doktríne bol takýto postup ICJ považovaný za automatické prijatie equidistančnej línie (v danom prípade stredovej línie) za líniu delimitácie. DIPLA, H. L'arrêt de la Cour Internationale de Justice en l'affaire de la délimitation maritime dans la région située entre le Groenland et Jan Mayen. *Revue Générale de droit international public*, 1994, s. 911.

⁶⁶ Eritrea–Yemen Arbitration, Phase II: Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings (Maritime Delimitation), 1999, ods. 131.

⁶⁷ Aj v tomto prípade bol ochotný ICJ uznať útvar aj nepatrných rozmerov za ostrov – ako v prípade útvaru Qit'at Jaradah, s rozlohou 48m², vyčnievajúci však počas prílivu iba 40 cm nad hladinou. Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Judgment, I.C.J. Reports 2001, ods. 194–197. Doktrína je v tomto ohľade skeptická. PALOMAR, A. P. La qualification juridique des formations maritimes dans l'arrêt du 16 mars 2001 (affaire Qatar/Bahreïn). *Revue générale de droit international public*, 2002, No. 2, s. 337–341. KOHEN, M.G. Les questions territoriales dans l'arrêt de la C.I.J. du 16 mars 2001 en l'affaire Qatar v. Bahrein. *Revue générale de droit international public*, Tome CVI-2002, s. 321. Prípad sa okrem iného vyznačoval spleťou problematikou historických práv.

⁶⁸ Maritime Delimitation and Territorial Questions between Qatar and Bahrain (Qatar v. Bahrain), Judgment, I.C.J. Reports 2001, ods. 176. V doktríne bolo v danom prípade kritizované, že ICJ jednoducho vyhlásil väčšinu UNCLOS za obyčajové právo, vzhľadom na to, že to uznali obe strany v spore, čím mal ICJ porušiť zásadu *iura novit curia*. DISTEFANO, G. L'arrêt de la C.I.J. du 16 mars 2001 dans l'affaire de la délimitation entre Qatar et Bahrein. *Revue belge de droit international*, 2001, No. 2, s. 370. Medzinárodná obyčaj sa tradične v (bývalej) česko-slovenskej doktríne pripisovala praxi štátov.

v prípade *Cameroon v. Nigeria*.⁶⁹ Podobne (a skôr tradične) argumentoval arbitrážny tribunál v delimitačnom spore *Barbados/Trinidad and Tobago*, keď equidistančnú líniu považoval za hypotézu a vhodný, ale aj pohodlný začiatok pre delimitáciu, ktorá však v konkrétnom prípade nemusí viesť k spravodlivému výsledku (*equitable result*), a teda musia byť zohľadnené relevantné okolnosti (*relevant circumstances*) daného prípadu.⁷⁰ Doktrína sa v tomto ohľade stotožnila s medzinárodnou judikatúrou a equidistančnú metódu (v kombinácii s relevantnými okolnosťami) považuje už za medzinárodné obyčajové právo.⁷¹

Zdá sa však, že v danom prípade *Nicaragua v. Colombia* ICJ equidistančnú líniu nepovažoval za jedinú uznanú metódu delimitácie, v súlade so staršou judikatúrou.⁷² Novšia judikatúra považovala equidistančnú metódu za najvhodnejšiu, vzhľadom na istotu, ktorú ponúka, avšak pripustila možnosť inej metódy, ak by to bolo riadne zdôvodnené.⁷³ Preto v tomto ohľade bolo rozhodnutie *Nicaragua v. Colombia* v súlade s doterajšou judikatúrou.

Samotnú hore spomínanú metódu equiračnej línie navrhol ešte koncom 80. rokov 20. storočia Langeraar,⁷⁴ ako náhradu za equidistančnú líniu.

Equiračnú líniu pritom definoval ako hraničnú líniu medzi prilahlými alebo oproti ležiacimi pobrežnými štátmi „*kde každý jej bod bude definovaný konštantným pomerom jeho vzdialenosti k najbližším bodom základných línií od ktorých je meraná šírka pobrežného mora každého štátu.*“⁷⁵

Konštrukcia equiračnej línie⁷⁶ má byť len o niečo komplexnejšia ako equidistančná línia, avšak equiračná línia sa má vyznačovať práve „extrémnou flexibilitou a adaptabilitou“.⁷⁷ Na rozdiel od equidistančnej línie (hoci aj prispôsobenej špecifickým okolnostiam prípadu) sa equiračná metóda pri delimitácii neustále prispôsobuje danému prípadu. Je to umožnené jej samotnou konštrukciou, kde každý bod delimitačnej čiary nie je ako pri equidistančnej línii definovaný ako „bod v rovnakej vzdialenosti od najbližších bodov na

POTOČNÝ, M. – REGNER, V. – URBAN, J. a kol. *Slovník mezinárodního práva a politiky*. Nakladatelství Svoboda, 1988, s. 167. KLUČKA, J. *Mezinárodní právo veřejné*. Iura Edition, 2011, s. 114. Faktom však ostáva, že v skutočnosti sú to v konečnom výsledku štáty, ktoré si osvojili medzinárodnú judikatúru súdov v námornej delimitácii, a nie azda naopak. Otázka teda ani nie je, či môžu medzinárodné súdy vytvárať medzinárodné obyčajové právo – možno len konštatovať, že sa to už deje, a presvedčivé teoretické zdôvodnenie zatiaľ chýba. V tomto ohľade sa možno stotožniť s širokou definíciou medzinárodnej obýčajie v staršej doktríne – „[...] mezinárodní obyčej [...] právní pravidla, která jsou obecně státy přijata [...]“. ČEPELKA, Č. *Smlouva a obyčej v mezinárodním právu*. *Acta Universitatis Carolinae*. 1984, roč. XLIII, s. 7.

⁶⁹ Case concerning the Land and Maritime Deilimitation between Cameroon and Nigeria (Cameroon v. Nigeria: Equitorial Guinea intervening). Judgment, I.C.J. Reports 2002, ods. 288.

⁷⁰ Arbitral Tribunal Constituted pursuant to Article 287, and in accordance with Annex VII, of the United Nations Convention on the Law of the Sea in the matter of an Arbitration between: Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, Award 2006. XXVII RIAA 147, ods. 242.

⁷¹ EVANS, M. D. *Maritime Boundary Delimitation*, s. 258–259.

⁷² North Sea Continental Shelf cases (Federal republic of Germany/Denmark; Federal republic of Germany/ Netherlands). Judgment of 20 February 1969, ods. 90. Continental Shelf (Tunisia/Libyan Arab Jamahiriya), I.C.J. Reports 1982, ods. 109.

⁷³ Arbitral Tribunal Constituted pursuant to Article 287, and in accordance with Annex VII, of the United Nations Convention on the Law of the Sea in the matter of an Arbitration between: Barbados and the Republic of Trinidad and Tobago, Award 2006. XXVII RIAA 147, ods. 306.

⁷⁴ LANGERAAR, W. The equiratio method – a new approach. *Marine Policy*. 1986, s. 3–18.

⁷⁵ *Ibidem*, s. 7.

⁷⁶ V prípade delimitácie medzi oproti ležiacim pobrežiam bude equiračná línia „pozostávať z množstva úsekov, ktoré sa budú približovať ku kruhovým oblúkom (circular arcs)“, pri prilahlých pobrežiach zase „z množstva rovných a ohnutých úsekov parabolického a hyperbolického typu“. LANGERAAR, W. Equitable Apportionment of Maritime Areas Through the Equiratio Method. *Hydrographic Journal*. No. 36, 1985, s. 21. Matematické podrobnosti tejto novej delimitačnej metódy sú podrobne rozpisané v hore uvedenom článku (s. 19–28).

⁷⁷ LANGERAAR, W. *The equiratio method – a new approach*, s. 7.

základných líniach“ (čl. 15 UNCLOS), ale ako „konštantný pomer vzdialeností bodu [delimitačnej línie] k najbližším bodom na základných líniach“.⁷⁸

V danom prípade bolo na dosiahnutie spravodlivého výsledku (*equitable result*) vážene v pomere 3:1 (Nikaragua:Kolumbia), následne ešte bol zjednodušený priebeh váženej (equirračnej) línie (*simplified weighted line*).⁷⁹

Následne ICJ equirračnú líniu ohraničil jednak líniou 200 nm od základných línií Nikaraguy (zohľadniac jej dlhšie relevantné pobrežie), jednak aj 12-míľovým pobrežným morom kolumbijských ostrovov, aby zabránil nechcenému *cut-off effect*.⁸⁰

ICJ napokon pristúpil k tretiemu kroku námornej delimitácie kontrolou⁸¹ testom výraznej disproporcionality (*significant disproportionality*) so zohľadnením všetkých okolností daného prípadu.⁸²

V predmetnom prípade ICJ dospel k záveru, že nenastala tak veľká disproporcionalita, ktorá by viedla k nespravodlivému výsledku námornej delimitácie, a preto už vytýčenú delimitačnú líniu ponechal nezmenenú.⁸³

2. Delimitácia kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm (I)

Prípád *Bangladesh v. Myanmar* (2012) bol prvým prípadom delimitácie pred Medzinárodným súdom pre morské právo (ITLOS) v Hamburgu (2012), keď sa delimitovalo pobrežné more, výlučná ekonomická zóna a kontinentálny šelf.⁸⁴ Počiatky sporu siahajú až do roku 1974.⁸⁵ Hoci sa oba pobrežné štáty už v roku 1974 a 2008 dohodli na neoficiálnej delimitácii pobrežného mora,⁸⁶ z okolností tejto dohody (1974/2008) potom vyplynulo, že vtedajší zástupca Myanmaru nemal potrebné právomoci⁸⁷ na uzavretie takejto dohody, ani jedna zo zmluvných strán neratifikovala túto dohodu. ITLOS tak dospel k záveru, že strany neuzavreli právne záväznú dohodu.⁸⁸

ITLOS na delimitáciu aplikoval najprv tradične equidistančnú líniu (*equidistance line*).⁸⁹ Potom skúmal, či nenastala výnimka na základe historického titulu, alebo iných špeciálnych okolností (*other special circumstances*). Prvá možnosť podľa Súdu nenastala.⁹⁰ Druhá možnosť – ostrov St. Martin's Island však musela byť preskúmaná. Podľa ITLOS je posudzovanie ostrovov v delimitácii číro individuálna záležitosť od prípadu k prípadu, keďže

⁷⁸ LANGERAAR, W. *Equitable Apportionment of Maritime Areas Through the Equiratio Method*, s. 21.

⁷⁹ *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 234–235.

⁸⁰ *Ibidem*, ods. 236–238.

⁸¹ Dĺžky relevantných delimitovaných námorných oblastí Nikaraguy a Kolumbie boli v danom prípade v pomere 1:3,44 v prospech Nikaraguy, pri vzájomnom pomere dĺžky pobreží 1:8,2 takisto v prospech Nikaraguy. *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 243.

⁸² *Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia)*, Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 239–242.

⁸³ *Ibidem*, ods. 247.

⁸⁴ *Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 40.

⁸⁵ *Ibidem*, ods. 37.

⁸⁶ *Agreed minutes between the Bangladesh Delegation and the Burmese Delegation regarding the Delimitation of the Maritime Boundary between the Two Countries, Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 57, 58.

⁸⁷ Čl. 7 ods. 2 Viedenského dohovoru o zmluvnom práve.

⁸⁸ *Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 96–98.

⁸⁹ *Ibidem*, ods. 127.

⁹⁰ *Ibidem*, ods. 130.

neexistuje žiadne všeobecne záväzné pravidlo na delimitáciu ostrovov, vzhľadom na okolnosti každého prípadu.⁹¹ V danom prípade ostrov *St. Martin's Island* výnimku v zmysle iných špeciálnych okolností nedostal a postupoval podľa equidistančnej metódy s tým, že zohľadnil *St. Martin's Island* v plnej miere (*full effect*).⁹²

Tribunál potom pokračoval delimitáciou výlučnej ekonomickej zóny, pričom celkovým cieľom bolo tradične dosiahnuť spravodlivé riešenie (*equitable solution*).⁹³

ITLOS zohľadnil predovšetkým špecifický priebeh pobrežia podľa uznávanej zásady (*land dominates the sea*),⁹⁴ zdôraznil obligatórnu podmienku pre relevantné pobrežia vytvárať projekcie prekrývajúce sa s projekciami druhého pobrežného štátu.⁹⁵ Pomer relevantnej dĺžky pobrežia vyšiel v pomere 1:1,42 pre Myanmar.⁹⁶ Ako metódu Tribunál zvolil klasický postup spravodlivého výsledku (*equitable result*).⁹⁷

Následne ITLOS aplikoval stálu judikatúru v zmysle metódy equidistance/relevantných okolností (*equidistance/relevant circumstances*).⁹⁸

ITLOS pritom postupoval v troch krokoch ustálenej metodológie námornej delimitácie podľa prípadu *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*:⁹⁹ 1) určil provizórnu equidistančnú líniu (predovšetkým na základe priebehu pobrežia); 2) skúmal, či nastali akékoľvek relevantné okolnosti (, ktoré by odôvodnili úpravu equidistančnej línie); 3) skúmal, či nenastala výrazná disproporcionalita medzi dĺžkou relevantných pobreží a relevantnými (alokovanými) námornými oblasťami.¹⁰⁰

Problematický sa ukázal ostrov *St. Martin* – Tribunál (napriek tomu, že ho najprv zohľadnil v zmysle *full effect*) nakoniec predsa len nezohľadnil, keďže blokoval projekciu myanmarského pobrežia pri delimitácii kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny a v konečnom dôsledku by významne narúšal priebeh equidistančnej línie.¹⁰¹

Jedná sa o prvý prípad delimitácie, kde sa delimitoval kontinentálny šelf za hranicou 200 míľ, ITLOS sa sám vyhlásil za príslušný, keďže vyhlásil existenciu len jediného kontinentálneho šelfu, bez ohľadu na to, či sa nachádza viac ako 200 nm od základných línií.¹⁰²

ITLOS pritom konštatoval rozdiel medzi samotným nárokom (čl. 76 UNCLOS) na kontinentálny šelf a jeho delimitáciou (čl. 83 UNCLOS) ako odlišnými konceptami, ktoré však napriek tomu navzájom korelujú.¹⁰³ ITLOS ďalej diferencoval medzi nárokom na kontinentálny šelf za hranicou 200 námorných míľ a vonkajšou hranicou kontinentálneho šelfu.¹⁰⁴ Právo určiť vonkajšiu hranicu kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm (čl. 76 ods. 8

⁹¹ Ibidem, ods. 147, 148.

⁹² Ibidem, ods. 152, 153, 164.

⁹³ Ibidem, ods. 183.

⁹⁴ Ibidem, ods. 185.

⁹⁵ Ibidem, ods. 198.

⁹⁶ Ibidem, ods. 205.

⁹⁷ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 235.

⁹⁸ Ibidem, ods. 239.

⁹⁹ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, Judgment, I.C.J. Reports 2009. VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

¹⁰⁰ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 240.

¹⁰¹ Ibidem, ods. 318–319.

¹⁰² Ibidem, ods. 361, 363.

¹⁰³ Ibidem, ods. 398.

¹⁰⁴ Ibidem, ods. 406.

UNCLOS) prislúcha podľa ITLOS pobrežnému štátu s argumentáciou, že po splnení obligatórnych podmienok čl. 76 UNCLOS predovšetkým predložením návrhu CLCS, ktorá následne vydá k tomu odporúčanie, až konečné určenie vonkajších hraníc kontinentálneho šelfu na základe tohto odporúčania sa stávajú záväznými.¹⁰⁵

Takáto argumentácia je však azda priveľmi extenzívna, keďže z UNCLOS nič také *expressis verbis* nevyplýva, práve naopak, je to CLCS, ktoré pobrežnému štátu vydáva právne záväzné odporúčanie na základe jeho návrhu, respektíve CLCS môže predkladajúci štát vyzvať aj na jeho revíziu návrhu.

Oprávnenie na kontinentálny šelf nemá byť podľa ITLOS viazané na žiadne procedurálne požiadavky, nemá sa vyžadovať (čl. 77 ods. 3 UNCLOS) žiadne vyhlásenie, ani efektívna držba.¹⁰⁶

Podľa ITLOS má dokonca úplne postačovať suverenita pobrežného štátu nad súšou, z čoho má potom vyplývať absencia akejkoľvek povinnosti určenia vonkajšej hranice kontinentálneho šelfu pobrežným štátom.¹⁰⁷

ITLOS následne diferencoval pri interpretácii čl. 76 UNCLOS medzi záležitosťami¹⁰⁸ vedeckými a technickými (*scientific and technical issues*) a záležitosťami prevažne právneho charakteru (*predominantly legal in nature*).¹⁰⁹

V prvom prípade má byť príslušná CLCS, v druhom súdne orgány (ICJ, ITLOS, arbitrážne tribunály). Takáto diferenciácia však nielen že nemá oporu v UNCLOS, ale je dokonca v priamom rozpore so znením UNCLOS a je potrebné takéto extenzívny výklad rozhodne odmietnuť.

Hoci inherentné právo na kontinentálny šelf *ipso facto et ab initio* má oporu v predchádzajúcej medzinárodnej judikatúre,¹¹⁰ nikdy predtým nebol predmetom delimitácie kontinentálny šelf za hranicou 200 nm – podstatná okolnosť, ktorú ITLOS akosi úplne opomenul.

V doktríne sú názory skôr zdržanlivé,¹¹¹ avšak niektorí autori predmetné rozhodnutie veľmi uvítali.¹¹² Nie len, že majú mať pobrežné štáty suverenitu nad kontinentálnym šelfom bez ohľadu na podanie na CLCS, ani 10-ročná lehota (od nadobudnutia platnosti UNCLOS)¹¹³ na podanie návrhu nemá byť vraj obligatórna.¹¹⁴ Možno však namietat, že aj keď je úlohou doktríny bezpochyby prehľbovať poznanie v oblasti, nemala by ísť úplne proti zneniu pozitívneho práva, a to isté platí aj pre súdne orgány, ktorých úlohou je pozitívne právo interpretovať, avšak nemá právomoc úplne pozmeniť znenie medzinárodného dohovoru (UNCLOS), ktorý by takto úplne stratil svoj zmysel a opodstatnenie.

¹⁰⁵ Ibidem, ods. 407.

¹⁰⁶ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 408.

¹⁰⁷ Ibidem, ods. 409.

¹⁰⁸ OXMAN, B. H. Courts and Tribunals: The ICJ, ITLOS, and Arbitral Tribunals. In: ROTHWELL, D. R. – OUDE ELFERINK, A. G. – SCOTT, K. N. – STEPHENS, T. *The Oxford Handbook of the Law of the Sea*, s. 411.

¹⁰⁹ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ITLOS Reports 2012, ods. 411, 413.

¹¹⁰ Arbitration between Barbados and Trinidad and Tobago, Decision of 11 April 2006, RIAA, Vol. XXVII, ods. 213.

¹¹¹ EVANS, M. D. *Maritime Boundary Delimitation*, s. 265.

¹¹² ANDERSON, D. H. Delimitation of the Maritime Boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar). *American Journal of International Law*. 2015, vol. 106, No. 1, s. 823.

¹¹³ Príloha II k UNCLOS, čl. 4.

¹¹⁴ MCDORMAN, T. L. The Continental Shelf. In: ROTHWELL, D. R. – OUDE ELFERINK, A. G. – SCOTT, K. N. – STEPHENS, T. *The Oxford Handbook of the Law of the Sea*, s. 192.

Ako jediný konformný výklad sa tu javí obmedziť aplikáciu suverenity *ipso facto et ab initio* len na kontinentálny šelf do 200 nm, nie však za touto hranicou, kde je príslušná na delineáciu CLCS (ktorá sa delimitáciou šelfu do 200 nm vôbec nezaoberá).

ITLOS sa vydal okrem toho úplne inou cestou ako ICJ,¹¹⁵ ktorý v prípade *Nicaragua v. Colombia* odmietol delimitovať kontinentálny šelf za hranicou 200 nm.¹¹⁶

Azda za jedinú čiastočne pozitívnu črtu rozsudku v tomto ohľade možno považovať reštriktívne konštatovanie ITLOS v tom zmysle, že by nepristúpil na ohraničenie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 námorných míľ,¹¹⁷ ak by vznikla veľká neistota ohľadne existencie kontinentálneho okraja za touto hranicou.¹¹⁸

Vo výslednej delimitácii ITLOS za relevantnú považoval metódu *equidistance/relevant circumstances*, tak ako v delimitácii do 200 míľ,¹¹⁹ takže delimitovaná morská oblasť do 200 míľ jednoducho ďalej pokračuje za hranicou 200 míľ, a to až do oblasti, kde by boli dotknuté práva iných štátov.¹²⁰

3. Delimitácia kontinentálneho šelfu za hranicou 200nm (II), uhlovo-bisektorová delimitačná metóda a equity

Bangladéš a India sa obrátili so svojim sporom *Bangladesh v. India* (2014)¹²¹ na arbitrážny (*ad hoc*) tribunál podľa Prílohy VII Dohovoru OSN o morskom práve (1982).¹²² Spor tak nakoniec rozhodol PCA.¹²³ Delimitačný spor medzi Bangladéšom a Myanmarom už stihol predtým rozhodnúť ITLOS, do značnej miery neovplyvnil nie len argumentáciu strán v spore, ale dokonca aj samotné rozhodnutie arbitrážneho tribunálu.¹²⁴

Daný delimitačný spor sa týkal severnej časti Bengálskeho zálivu a vznikol ešte pri delení Indie (*Indian Independence Act, 1947*), kedy bola západná časť (*West Bengal*) integrovaná do Indie a východná časť (*East Bengal*) do Východného Pakistanu (od 1971 Bangladéš).¹²⁵ Spor sa týkal jednak klasicky delimitácie pobrežného mora, výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu, avšak aj za hranicou 200 nm, jednalo o druhý delimitačný spor za touto hranicou.¹²⁶

PCA správne diferencoval medzi delimitáciou a delineáciou kontinentálneho šelfu za touto hranicou, na ktorú je príslušná CLCS. V predmetnom prípade síce oba štáty dali

¹¹⁵ EVANS, M. D. *Maritime Boundary Delimitation*, s. 277.

¹¹⁶ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 127–129.

¹¹⁷ Ak by bol ITLOS pojmovo dôsledný, použil by pojem delineácia, ktorá však podľa UNCLOS patrí do kompetencie CLCS, a nie ITLOS, ICJ, či arbitrážnemu tribunálu podľa Prílohy VII UNCLOS.

¹¹⁸ *Ibidem*, ods. 443.

¹¹⁹ *Ibidem*, ods. 455.

¹²⁰ *Ibidem*, ods. 462.

¹²¹ PCA Case N°2010-16, The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014.

¹²² Štáty si väčšinou pri ratifikácii Dohovoru OSN o morskom práve (UNCLOS) zvolili jednu z možností riešenia sporov (ITLOS, ICJ), tak ako to umožňuje čl. 287 ods. 1 UNCLOS. Keďže však ani Bangladéš, ani India takéto vyhlásenie pri ratifikácii nespravili, príslušný je podľa čl. 287 ods. 3 rozhodcovský tribunál (súd) podľa Prílohy VII UNCLOS.

¹²³ Permanent Court of Arbitration – Stály rozhodcovský súd v Haagu.

¹²⁴ ANDERSON, D. H. *Bay of Bengal Maritime Boundary (Bangladesh v. India)*, s. 152.

¹²⁵ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 47, 50, 55.

¹²⁶ *Ibidem*, ods. 56.

podanie na Komisiu (CLCS),¹²⁷ tá však odložila svoje posudzovanie. PCA si to vyložil azda priveľmi extenzívne tak, že CLCS sa odmietla vyjadriť a musí preto o delineácii rozhodnúť sám PCA.¹²⁸

Bangladesh/India sa tak stal po prípade *Bangladesh/Myanmar* druhým prípadom, keď si súdna inštitúcia prisvojila právomoc CLCS. Takéto prisvojenie si právomoci vyvoláva isté pochybnosti. UNCLOS v čl. 76 ods. 8 jasne stanovil, že príslušná má byť CLCS, a nie azda ICJ, ITLOS, alebo arbitrážny tribunál podľa Prílohy VII, VIII UNCLOS.¹²⁹ Vyplýva to jasne z historickej interpretácie predmetného ustanovenia – tvorcovia článku úmyselne zakotvili práve príslušnosť CLCS ako výlučne vedeckého orgánu,¹³⁰ kde sa určí delineácia len podľa uznávaných vedeckých postupov prírodných vied, bez akejkoľvek interferencie právnej argumentácie. Aj keď možno o zmysluplnosti takéhoto zloženia CLCS (kde právnici nemajú žiadne zastúpenie) určite diskutovať, je to znenie, ktoré je pevnou súčasťou UNCLOS, a nebolo nikdy spochybňované. Avšak práve medzinárodná judikatúra posledných rokov išla presne do opačného smeru, a prisvojením si kompetencie delineácie *de facto* odstavila CLCS na druhú koľaj.

PCA sa v danom prípade najprv vysporiadal s určením konca pozemnej hranice (*terminus of the land boundary*) medzi Bangladéšom a Pakistanom, aby mohol vôbec začať so samotnou delimitáciou námorných oblastí.¹³¹

Potom PCA pristúpil k samotnej delimitácii tradične pobrežného mora, výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu, a to nie len do 200 nm, ale aj poza túto hranicu, čím sa tento prípad stal už druhým, kde sa medzinárodná judikatúra musela vysporiadať nie len s delimitáciou, ale aj s delineáciou.¹³² Prípad je výnimočný aj prvým použitím argumentu klimatickej zmeny v medzinárodnej delimitácii pri prihliadnutí na geografické okolnosti pobrežia, hoci nakoniec tento argument PCA neuznal ako relevantný, vzhľadom na to, že je to otázka ďalekej budúcnosti, a nie súčasnej reálnej situácie v danom prípade.¹³³

Delimitácia pobrežného mora prebehla klasicky na právnom základe čl. 15¹³⁴ UNCLOS, t. j. stredovej línie (*median line*). Je zaujímavé, že hoci PCA zobral do úvahy čl. 13 UNCLOS na určenie šírky pobrežného mora v prípade vynárajúcich sa vyvýšenín (*low tide elevations*), *argumentum ad contrario* dospel k výsledku, že čl. 13 UNCLOS neupravuje úlohu týchto geomorfologických útvarov pri medzinárodnej námornej delimitácii.¹³⁵ Takáto interpretácia daného ustanovenia sa však javí ako príliš extenzívna. Ak malé geomorfologické štruktúry majú byť zahrnuté do pobrežného mora, nie je zrejme argumentačne udržateľné tvrdiť (*argumentum a maiori ad minus*), že pri delimitácii by tomu už tak byť nemalo.

¹²⁷ Commission on the Limits of the Continental Shelf.

¹²⁸ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 80–82.

¹²⁹ čl. 287 ods. 1 písm. a) až d) UNCLOS.

¹³⁰ Komisia sa skladá z 21 členov, ktorí sú odborníkmi v oblasti geológie, geofyziky a hydrografie. Príloha II UNCLOS, čl. 2 ods. 1.

¹³¹ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 84 an.

¹³² Ibidem, ods. 190.

¹³³ Ibidem, ods. 213–217.

¹³⁴ Ibidem, ods. 226, 250 an.

¹³⁵ Ibidem, ods. 260.

PCA sa okrem toho odvolal¹³⁶ aj na významné rozhodnutie ICJ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*,¹³⁷ tam sa však o vynárajúcich sa vyvýšeninách (*low tide elevations*) nepíše vôbec nič, len že pri delimitácii treba v čo najväčšej miere zohľadniť celkový geografický priebeh pobrežia.¹³⁸

Zdá sa teda, že PCA predsa len *de facto* uznal nepriamo klimatické zmeny ako faktor pri delimitácii, pričom sa jedná takisto o prvý prípad námornej delimitácie, keď neboli (*low tide elevations*) vôbec zohľadnené. V literatúre bol dosah tohto rozhodnutia v tomto ohľade poňatý vyložene ako týkajúci sa špecificky daného prípadu, bez toho, aby celkovo ovplyvnil metodológiu delimitácie.¹³⁹

Taktiež je zaujímavé, že jedinú špeciálnu okolnosť (*special circumstances*), ktorú PCA zohľadnil, bol samotný koniec pozemnej hranice, ktorý nevyhovoval equidistancii a musel byť PCA modifikovaný.¹⁴⁰

PCA potom prešiel na určenie relevantných pobreží a relevantnej delimitovanej oblasti.¹⁴¹ Pritom aplikoval¹⁴² tri osvedčené princípy najstaršej a novej medzinárodnej delimitácie – súš dominuje moru (*land dominates the sea*),¹⁴³ pričom premietnutia pobrežia v smere mora zakladá nároky na námorné oblasti,¹⁴⁴ s tou podmienkou, že relevantné pobrežie musí vytvárať projekcie, ktoré sa prekrývajú s projekciou pobrežia druhej krajiny v delimitačnom spore.¹⁴⁵

Ako relevantné pobrežie bolo uznané celé pobrežie Bangladéša¹⁴⁶ s dĺžkou 418,6 km.¹⁴⁷ PCA do relevantného pobrežia Indie zahrnul dokonca Andamanské ostrovy¹⁴⁸ s relevantnou dĺžkou pobrežia 97,3 km, ktorá spolu s relevantným pobrežím Indického polostrova mala relevantnú dĺžku dokopy až 706,4 km.¹⁴⁹

Určenie relevantnej oblasti na delimitáciu nepredstavovalo už potom problém – ohraňovanie všeobecne prebiehalo na západe, severe a severozápade – po súši kontinentálnej Indie od mysu Sandy point až po hranicu s Bangladéšom, pobrežie Bangladéšu až po

¹³⁶ Ibidem, ods. 261.

¹³⁷ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, Judgment, I.C.J. Reports 2009. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

¹³⁸ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, Judgment, I.C.J. Reports 2009, ods. 117.

¹³⁹ Podľa tohto názoru vynárajúce sa vyvýšeniny (*low tide elevations*) v plytkých moriach môžu byť použité ako základné body (*base points*) na konštrukciu equidistancej línie. ANDERSON, D. H. *Bay of Bengal Maritime Boundary (Bangladesh v. India)*, s. 149.

¹⁴⁰ *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 273–274.

¹⁴¹ Ibidem, ods. 277 an.

¹⁴² Ibidem, ods. 279.

¹⁴³ *North Sea Continental Shelf (Federal Republic of Germany/Denmark; Federal Republic of Germany/Netherlands)*, Judgment, I.C.J. Reports 1969, ods. 96. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 994.

¹⁴⁴ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, Judgment, I.C.J. Reports 2009, ods. 99.

¹⁴⁵ Ibidem, ods. 99.

¹⁴⁶ V celom svojom priebehu Bengálskeho zálivu – od indickej hranice po myanmarskú hranicu. *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 280.

¹⁴⁷ *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 286.

¹⁴⁸ Nachádzajú sa na úplne východnej strane Bengálskeho zálivu a ležia oproti indickému polostrovu a prekrývajú sa s bangladéšskou projekciou z opačnej východnej strany, takže v konečnom výsledku sa bangladéšska projekcia pobrežia prekrývala s indickou projekciou pobrežia pevniny zo západu a s pobrežím Andamanských ostrovov z východu, čo predstavuje veľmi zaujímavý faktický stav medzinárodnej delimitácie.

¹⁴⁹ *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 303–305.

hranicu s Myanmarom. Na východe PCA aplikoval delimitačnú líniu ITLOS v už rozhodnutom prípade Bangladesh/Myanmar.¹⁵⁰ Na juhu bol PCA viazaný podaním o určenie delimitačnej línie Bangladéšom na CLCS.¹⁵¹

Právnym základom delimitácie bol klasicky čl. 74 ods. 1 a čl. 83 ods. 1 Dohovoru o morskem práve (1982), aj keď neurčujú konkrétnu metódu delimitácie.¹⁵²

PCA zvažoval použitie ojedinele aplikovanej uhlovo-bisektorovej delimitačnej metódy (*angle-bisector method*).¹⁵³ Uhlovo-bisektorová delimitačná metóda spočíva v ponímaní relevantných pobreží strán rovnými líniami s všeobecným určením ich smeru a pokračuje rozdelením uhlu (na dve rovnaké časti) vytvoreným práve pretínaním týchto rovných línii, na určenie smeru delimitačnej línie. Vo výslednom efekte sa zohľadnia viac makrogeografické ako mikrogeografické štruktúry pobrežia, keďže je pobrežie charakterizované rovnými líniami miesto reálneho (komplikovaného) priebehu pobrežia.

PCA sa však nakoniec rozhodol pre osvedčenú, jasne štruktúrovanú metódu equidistance/relevantných okolností (*equidistance/relevant circumstances*),¹⁵⁴ ktorej metodologická aplikácia bola podrobne rozpracovaná významným rozhodnutím ICJ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*.¹⁵⁵ Napriek tomu bol PCA kritizovaný, že uhlovo-bisektorovú metódu *de facto* aplikoval, keď sa odchytil od provízornej equidistančnej línie netradične azimutom, ktorý sa veľmi blížil bangladéšskemu návrhu vypracovanom na základe uhlovo-bisektorovej metódy.¹⁵⁶ V literatúre bolo rozhodnutie arbitrážneho tribunálu v tomto ohľade kritizované, keďže PCA neuviedol, ako sa k tomu dopracoval, navyše spravilo odchylenie sa PCA od klasickej equidistančnej metódy medzinárodnú judikatúru v tomto ohľade opäť menej predvídateľnou.¹⁵⁷

PCA začal delimitáciu tradične vytýčením provízornej equidistančnej línie.¹⁵⁸ PCA potom ako obvykle skúmal relevantné okolnosti (*relevant circumstances*), ktoré by si vyžiadali

¹⁵⁰ Dispute Concerning Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ods. 500–505.

¹⁵¹ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 306–311.

¹⁵² Ibidem, ods. 312, 339.

¹⁵³ Ibidem, ods. 323. Uhlovo-bisektorová metóda sa ojedinele objavuje v medzinárodných delimitačných sporoch. Prípady, v ktorom súd zvažoval výnimočne uhlovo-bisektorovú delimitačnú líniu bol prípad *Nicaragua v. Honduras*. Súd tam uznal všeobecnú aplikáciu delimitačnej metódy equidistance ako (*de facto*) preferovanej metódy námornej delimitácie, hoci (*de iure*) ňou nie je automaticky. V danom spore však vzhľadom na okolnosti prípadu ICJ nedokázal equidistančnú líniu aplikovať kvôli špeciálnym okolnostiam veľmi špecifických geografických daností relevantného pobrežia a musel sa uchýliť k alternatívnej metóde. Hoci ICJ *prima facie* neuznal argumenty Nikaraguy pre aplikáciu uhlovo-bisektorovej metódy, a vyzdvihol skôr geografickú konfiguráciu pobrežia, nakoniec uhlovo-bisektorovú metódu v danom prípade aplikoval. Case concerning Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean sea (*Nicaragua v. Honduras*), Judgment, I.C.J. Reports 2007, ods. 272, 280, 281, 292, 298.

¹⁵⁴ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 343, 346.

¹⁵⁵ *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine)*, Judgment, I.C.J. Reports 2009. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

¹⁵⁶ Provízorna equidistančná línia v danom prípade bola určená azimutom 177° 30' 00" od jedného (Prov- 3) z mnohých bodov, ktorý sa použil na jej určenie, pričom tento azimut sa podľa odlišného názoru sudcu Rao, veľmi blížil 180° bisektoru požadovaného Bangladéšom, hoci uhlovo-bisektorová delimitačná metóda bola PCA ako taká (napriek zvažovaniu) odmietnutá. Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India, Concurring and Dissenting Opinion Dr. P.S. RAO, ods. 20–22.

¹⁵⁷ ANDERSON, D. H. *Bay of Bengal Maritime Boundary (Bangladesh v. India)*, s. 153.

¹⁵⁸ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 347.

dali úpravu tejto provizórnej delimitačnej línie,¹⁵⁹ a to za účelom naplnenia vedúceho princípu delimitácie-spravodlivého riešenia¹⁶⁰ bez toho, aby došlo k zmene prírodných daností (*refashioning nature*).¹⁶¹

PCA neuznal ako relevantnú okolnosť nestabilitu relevantného pobrežia.¹⁶² Iná už bola otázka konkávnosti pobrežia, ktorá síce *per se* nie je ešte dôvodom pokladať ju za relevantnú okolnosť, s výnimkou tzv. *cut-off effect*.¹⁶³ Posledný menovaný prípad však v prípade konkávneho pobrežia Bangladéša nastal, a tak ho PCA uznal za relevantnú okolnosť v predmetnom prípade,¹⁶⁴ keďže bol v súlade s dvomi obmedzeniami, ktoré si PCA v tomto ohľade stanovil – úprava provizórnej línie nesmie znamenať rozšírenie námornej hranice viac ako medzinárodné právo povoľuje a ak by provizórna línia nebola modifikovaná, nedosiahlo by sa spravodlivé riešenie (*equitable solution*).¹⁶⁵ O takýchto priveľmi subjektívne nastavených kritériách by sa azda dalo polemizovať – v prvom prípade by sa zrejme nedalo rozumne očakávať, že PCA vydá rozhodnutie, ktoré by nebolo v súlade s medzinárodným právom, medzinárodná judikatúra predsa *je súčasťou* medzinárodného práva, v druhom prípade je spravodlivé riešenie veľmi relatívny pojem, ktorý vždy nachádza svoje vyjadrenie v špecifických okolnostiach daného prípadu, takže medzinárodné sudy si takto *a priori* stanovujú kritérium spravodlivého výsledku, ktoré je azda až priveľmi flexibilné v predmetnom prípade.

PCA sa zaoberal aj závislosťou obyvateľstva Bangladéša od rybolovu ako relevantnej okolnosti.¹⁶⁶ Tento argument je s obľubou namietaný pobrežnými štátmi, ale hoci aj sudy zvažujú jeho aplikáciu, interpretujú ho azda až priveľmi úzko a reštriktívne,¹⁶⁷ ako už bolo poukázané na inom mieste.¹⁶⁸ PCA sa aj v danom prípade pri ekonomickom kritériu od medzinárodnej judikatúry neodchýlil, a tento argument zamietol.¹⁶⁹

Rozhodnutie je zaujímavé aj delimitáciou kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, čím vlastne vstúpil do kompetencie delineaácie CLCS. Právnym základom delimitácie mal byť pritom čl. 83 Dohovoru UNCLOS – podľa dohody na základe medzinárodného práva (čl. 38 Štatútu ICJ) za účelom dosiahnutia spravodlivého riešenia (*equitable solution*),¹⁷⁰ čo je samo o sebe veľmi široko poňatý prístup, avšak na pozitívne konštruovanej (zato azda až priveľmi komplikovanej) pozitívno-právnej úprave čl. 76 ods. 4 UNCLOS.

¹⁵⁹ Ibidem, ods. 395 an.

¹⁶⁰ Continental Shelf (Libyan Arab Jamahariya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, ods. 46. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1001–1003.

¹⁶¹ North Sea Continental Shelf Cases, I.C.J. Reports 1969, ods. 91. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 994.

¹⁶² The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 399.

¹⁶³ Tak aj v rozhodnutí ITLOS Bangladesh v. Myanmar, Judgment of 14 March 2012, ods. 292.

¹⁶⁴ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 408 an.

¹⁶⁵ Ibidem, ods. 417.

¹⁶⁶ Ibidem, ods. 422 an.

¹⁶⁷ Jan Mayen case – Case Concerning Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway), Judgment, I.C.J. Reports 1993, ods. 75. Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of Maine Area, Judgment, I.C.J. Reports 1984, ods. 237.

¹⁶⁸ Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 999–1001.

¹⁶⁹ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 424.

¹⁷⁰ Ibidem, ods. 438, 456 an.

Rozhodnutie PCA bolo taktiež limitované jednak podaniami oboch štátov o určenie kontinentálneho šelfu za hranicou 200 nm, jednak aj rozhodnutím ITLOS v prípade *Bangladesh v. Myanmar*.

Delimitáciu v rámci 200 nm a delimitáciu (*de facto* delineaáciu) za hranicou 200 nm považoval PCA dokonca za identickú,¹⁷¹ čo sa javí z hľadiska historickej interpretácie priam nepochopiteľné, CLCS vznikla práve ako vedecký orgán, kde sa zohľadňujú predovšetkým vedecké geomorfologické postupy, a nie právna argumentácia, ktorou sa vyznačuje práve medzinárodná judikatúra – síce so zohľadnením geomorfológie, ktoré sú však používané na dosiahnutie *equity*, pojem, ktorý CLCS ani len nepozná, a ani nemôže, pretože právnici tam nemajú žiadne zastúpenie.

PCA upravil provizórnu equidistančnú líniu, vzhľadom na veľmi negatívny výsledok delimitácie pre Bangladéš, avšak bez toho, aby výrazne obmedzil Indiu, čím sa podľa PCA dosiahol rozumne vyvážený (*reasonable and mutually balanced*) a spravodlivý výsledok (*equitable result*).¹⁷²

Na záver ustálenej metodológie námornej delimitácie PCA vykonal osvedčený test disproporcionality, t. j. zabránenie nespravodlivému výsledku, a to skúmaním pomeru medzi relevantnou delimitovanou oblasťou a dĺžkou relevantných pobreží.¹⁷³ Samozrejme v súlade s doterajšou, v tomto ohľade ustálenou medzinárodnou judikatúrou, test disproporcionality sa nepovažuje za samostatnú metódu delimitácie (zato je jej súčasťou ustáleného metodologického postupu delimitácie), je len spätnou kontrolou výraznej disproporcionality medzi pomerom delimitovaných námorných oblastí a dĺžkami relevantných pobreží, a to bez toho, aby sa jednalo o čisto matematické postupy, ktoré by mohli viesť k nespravodlivému výsledku. PCA považuje test disproporcionality za kontrolu *ex post facto*, ktorá je variabilná od prípadu k prípadu.¹⁷⁴ Vidíme, že v danom prípade sa PCA vydal na vcelku kontroverznú cestu *equity*,¹⁷⁵ ktorá vyvolala veľké diskusie v doktríne, o zmysluplnosti a celkovej nepredvídateľnosti takéhoto spôsobu delimitácie.¹⁷⁶

Naopak, ako racionálne obmedzenie totálne kazuistického prístupu sa javí vo výslednom efekte iba sa vyhnúť výraznej disproporcionalite.¹⁷⁷

Dĺžka relevantného pobrežia v danom prípade bola 418,6 km (Bangladéš) a 803,7 km (India), vo vzájomnom pomere 1 : 1,92496. Vzájomný pomer delimitovaných oblastí po modifikácii provizórnej equidistančnej línie (106 613 km² Bangladéš, 300 220 km² India) je približne 1 : 2,81497. PCA takýto vzájomný pomer nepovažoval za disproporčný vzhľadom k delimitovaným námorným oblastiam, ktoré by si vyžadovali zmenu upravenej equidistančnej línie za účelom dosiahnutia spravodlivého riešenia (*equitable solution*).¹⁷⁸

¹⁷¹ Ibidem, ods. 465.

¹⁷² Ibidem, ods. 477–478.

¹⁷³ Ibidem, ods. 481.

¹⁷⁴ Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), I.C.J. Reports 2009, ods. 110. Nicaragua v. Colombia, I.C.J. Reports 2012, ods. 110. The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 491–492.

¹⁷⁵ Case concerning the Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, I.C.J. Reports 1985, s. 13. Pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1001–1003.

¹⁷⁶ DINH, Q. N. – DAILLER, P. – PELLET, A. *Droit international public*. 6. vydanie. E.J.A. Paris, 1999, s. 1138–1139. RESEARCH CENTER FOR INTERNATIONAL BOUNDARY CASES. *International Boundary cases: The Continental Shelf*. Cambridge Grotius Publications Limited, 1992, s. 47.

¹⁷⁷ The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India), Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 493.

¹⁷⁸ Ibidem, ods. 495.

Na záver svojej delimitácie sa PCA musel vysporiadať so zvláštnou nejasnou oblasťou (*grey area*), ktorá na jednej strane leží viac ako 200 nm od Bangladéša, avšak menej ako 200 nm od Indie.¹⁷⁹ Takáto delimitácia podľa PCA vznikne vždy ak sa delimituje kontinentálny šelf za hranicou 200 nm, tak aby sa dosiahlo spravodlivé riešenie (*equitable solution*).¹⁸⁰

V skutočnosti jediný medzinárodný prípad delimitácie, kde ITLOS delimitoval (správne delineoval) za hranicou 200 nm bol prípad Bangladesh/Myanmar.¹⁸¹ Prisvojil si však tak čiastočne kompetenciu, ktorá mu nepatrí, nie je v súlade s duchom, ba ani len *expressis verbis* s ustanovením čl. 76 ods. 8 UNCLOS, ktorá na delineaáciu určila ako rozhodujúci orgán CLCS. Vzniká tak veľmi bizarná prax štátov, ktoré miesto toho, aby si počkali na rozhodnutie CLCS (na základe čisto vedeckých úvah), podávajú návrhy na delimitáciu za hranicou 200 nm (delineáciu), kde zrejme dúfajú v priaznivejšie výsledky vzhľadom na veľmi neistý obsah princípu spravodlivosti (*equity*), ktorá má byť naplnená pri každej delimitácii. Princíp *equity* je však úplne neznámym princípom pri delineaácii CLCS, ktorá jednak ani len nemá právnikov vo svojom obsadení, jednak postupuje na základe vedeckých, najmä geomorfologických poznatkov, ktorým sa vyznačuje daný prípad.

V danom prípade tak delimitácia za hranicou 200 nm od Bangladéša (avšak menej ako 200 nm od Indie) viedla k výsledku, v ktorom sa delimitácia mala týkať iba kontinentálneho šelfu, avšak suverénne práva Indie vo svojej výlučnej ekonomickej zóne nemali byť vonkoncom dotknuté.¹⁸²

Podľa PCA si majú štáty svoje práva podeliť (*shared rights*).¹⁸³ To je bezpochyby veľmi idealistický pohľad na problematiku, otázne ostáva prečo by sa strany mali (vedeli) dohodnúť, keď sa so svojím sporom obrátili na arbitrážny tribunál PCA.¹⁸⁴

4. Neobmedzené historické práva, umelé ostrovy a definícia ostrovov

Prípad námornej delimitácie, ktorý bezpochyby rozvrátil už aj tak búrlivé vody Žltého mora, bol bezpochyby arbitrážne rozhodnutie PCA *The South China Sea Arbitration*¹⁸⁵ medzi Filipínami a Čínou. Regionálna oblasť (Čína, Vietnam, Filipíny, Malajzia, Singapur, Indo-

¹⁷⁹ Delimitácia za hranicou 200 nm sa v danom prípade logicky prekrýva ešte aj s takou istou nejasnou oblasťou vzniknutou po delimitácii za hranicou 200 nm v prípade Bangladesh/Myanmar. Podľa PCA dané rozhodnutie nemá vplyv na nároky Indie a Myanmaru v oblasti, kde sa ich výlučné ekonomické zóny prekrývajú. *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 506. V skutočnosti sa mohol PCA takýmto komplikáciám vyhnúť, keby sa obmedzil na delimitáciu kontinentálneho šelfu v rámci 200 nm, a za touto hranicou by strany odkázal na rozhodovacie kompetencie CLCS. Vytváranie takýchto nejasných oblastí (*grey area*) kritizoval v danom prípade vo svojom odlišnom stanovisku PCA sudca Rao. *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India, Concurring and Dissenting Opinion Dr. P.S. RAO*, ods. 10, 24 an.

¹⁸⁰ *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 495.

¹⁸¹ *Delimitation of the Maritime Boundary between Bangladesh and Myanmar in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar)*, Judgment, ods. 474.

¹⁸² *The Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration (Bangladesh v. India)*, Award, Permanent Court of Arbitration, 2014, ods. 505.

¹⁸³ *Ibidem*, ods. 507–508.

¹⁸⁴ Vo svojom odlišnom stanovisku sudca Rao kritizoval rozdelenie dvojitej nejasnej oblasti (*grey area*) medzi okolitými štátmi za zlyhanie arbitrážneho tribunálu riadne delimitovať námorné zóny. *Bay of Bengal Maritime Boundary Arbitration between Bangladesh and India, Concurring and Dissenting Opinion Dr. P.S. RAO*, ods. 35–37.

¹⁸⁵ *PCA Case N°2013-19 in the matter of the South China Sea Arbitration before an Arbitral Tribunal constituted under Annex VII to the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea between the Republic of Philippines and the People's Republic of China*, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016.

nézia, Brunej) veľkej rozlohy (3,5 milióna km²)¹⁸⁶ je dlhodobo známa teritoriálnymi nárokmi pobrežných štátov, nielen Filipín a Číny, ale aj Vietnamu, Malajzie a Japonska, ktoré sa snažili rôznymi spôsobmi upevniť svoje nároky. V tomto ohľade práve Čína investovala veľa do „budovania ostrovov“ v oblasti súostrovia Spratly Islands.¹⁸⁷ Svoje nároky odvodnila historicky objavením ostrovov pred 2000 rokmi, bez toho však, aby spochybnila slobodu plavby a preletu v danej oblasti. Filipíny sa zase snažili upevniť svoje teritoriálne nároky „stroskotaním“ vyradenej vojenskej lode na plytčine Ren'ai; na čínske námietky uviedli nemožnosť jej odtiahnutia kvôli chýbajúcim náhradným dielom. Japonsko zase „prebudovalo“ na ostrov osamotené skalisko¹⁸⁸ Okinatori a nárokovalo si okolo neho 200 nm výlučnú ekonomickú zónu, hoci predtým popieralo akékoľvek nároky na námorné zóny vytváraných projekciou umelých ostrovov.¹⁸⁹

Okrem hore načrtnutých politických kontroverzií je Juhočínske more objektívne geomorfologicky veľmi rozmanitou oblasťou, najmä nebyvalým počtom až 127 malých ostrovov, nepreberným množstvom neobývaných ostrovčekov, plytčinami a osamotenými skaliskami. Geograficky sa v Juhočínskom mori nachádzajú štyri skupiny ostrovov – Pratas Islands (Dongsha Qundao), Paracel Islands (Xisha Qundao), Macclesfield Banks (Zhongsha Qundao), Spratly Islands (Nansha Qundao).¹⁹⁰

Spory v danej oblasti majú trojakú formu – jednak prekrývajúce sa suverénne nároky štátov nad jednotlivými ostrovmi, potom prekrývajúce sa nároky štátov na námorné zóny okolo týchto ostrovov (12 nm pobrežné more, 200 nm výlučná ekonomická zóna, aspoň 200 nm kontinentálny šelf) a nakoniec spor o celkové využívanie mora a morských zdrojov.¹⁹¹

Ako dočasný úspech možno zhodnotiť politickú Deklaráciu ASEAN (2004),¹⁹² ktorá však nezabránila sporu Malajzie a Vietnamu po ich návrhu (2009) na určenie hraníc kontinentálneho selfu CLCS s Čínou, ktorá namietala okrem iného aplikáciu čínskej tzv. U-línie (*U-shaped line*). Práve U-línia bola aj jedným z hlavných dôvodov arbitráže¹⁹³ *The South China Sea Arbitration* medzi Filipínami a Čínou (2013–2016),¹⁹⁴ a hoci otázka suverenity nad ostrovmi (Spratly Islands, Scarborough Shoal) v Juhočínskom mori, ako aj delimitácia námorných zón bola vylúčená, posudzované boli tzv. historické práva Číny spolu

¹⁸⁶ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 3.

¹⁸⁷ DAUGIRDAS, K. – MORTENSON, J. D. (eds). *Navy Continues Freedom of Navigation and Overflight Missions in the South China Sea Despite China's "Island-Building" Campaign*. *American Journal of International Law*. 2015, vol. 109, No. 3, s. 667.

¹⁸⁸ K problematike skalísk pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 996.

¹⁸⁹ DAUGIRDAS, K. – MORTENSON, J. D. (eds). *Navy Continues Freedom of Navigation and Overflight Missions in the South China Sea Despite China's "Island-Building" Campaign*, s. 671.

¹⁹⁰ KEYUAN, Z. *China and the South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future?* *German Yearbook of International Law*. 2013, vol. 56, s. 11–12.

¹⁹¹ McDORMAN, T. *The South China Sea: The U-Shaped Line, Islands and the Phillipine-China Arbitration*. *German Yearbook of International Law*. 2013, vol. 56, s. 37. KEYUAN, Z. *China and the South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future?*, s. 12.

¹⁹² Association of Southeast Asian States (ASEAN) 2002 Declaration on the Conduct of Parties in the South China Sea, 4 November 2002.

¹⁹³ Aj Čína, aj Filipíny ratifikovali UNCLOS. Spor mal ako právny základ časť XV Prílohu VII UNCLOS. Čína arbitráž *en bloc* odmietla a na pojednávaníach arbitrážneho tribunálu sa nezúčastnila. Arbitrážny tribunál aj tak pokračoval v konaní, keďže na základe čl. 9 Prílohy VII UNCLOS absencia jednej zo strán nezabránila samotnému sporovému konaniu a na základe čl. 296 UNCLOS v spojení s čl. 11 Prílohy VII UNCLOS je rozsudok záväzný pre obe strany. PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 4, ods. 12.

¹⁹⁴ McDORMAN, T. *The South China Sea: The U-Shaped Line, Islands and the Phillipine-China Arbitration*, s. 34–35, 37.

s možnosťou projekcie námorných zón v danej oblasti.¹⁹⁵ Spor sa týkal aj výkonu práv podľa UNCLOS – najmä rybolovu, výskumu ropných ložísk, plavby, budovania umelých ostrovov; ochrany životného prostredia (rybolov ohrozených druhov rýb).¹⁹⁶

Hoci v medzinárodnom práve U-línia ostala v podstate neznámym pojmom, v samotnej Číne je už dlho známa a bola aplikovaná Čínou ešte v roku 1948 ako námorná línia v Juhočínskom mori pozostávajúcej z deviatich segmentov, hoci nenašla všeobecné uznanie v regióne.¹⁹⁷ Je založená na teórii suverenity, UNCLOS, historických právach; t. j. Čína si nárokovala podľa tejto teórie úplnú suverenitu nad všetkými geomorfologickými štruktúrami (spĺňajúcimi kritéria čl. 121 UNCLOS (režim ostrovov))¹⁹⁸ v rámci tejto línie, aj výlučnú ekonomickú zónu, aj kontinentálny šelf.¹⁹⁹ V medzinárodnej doktríne však U-línia nenašla všeobecné uznanie a aspoň zatiaľ, ostala výlučne čínskou teóriou námornej delimitácie.²⁰⁰

Špecifikom prípadu je určite zakotvenie historických práv, ktoré majú siahať podľa čínskeho stanoviska až do 2. storočia n. l.,²⁰¹ bezpochyby najdlhšie nárokovanie historické právo v celom morskom práve. Čína sa odvolávala na efektívne vykonávanú jurisdikciu budovaním administratívy, pravidelnými námornými hliadkami, potlačovaním pirátstva, záchranou na mori a kartografickými aktivitami, a to minimálne od 18. storočia. Oblasť je v dobových mapách označovaná za územie Číny. Po druhej svetovej vojne boli jednotlivé skupiny ostrovov administratívne začlenené do Číny.²⁰²

Ako problematická sa javí skôr kombinácia historického titulu (ktorého rozsah je však v morskom práve všeobecne uznávaný len na tzv. historické zálivy a na historické práva rybolovu) spolu s nárokmi podľa súčasného UNCLOS, ktoré však neuznávajú okolité štáty regiónu, vychádzajúc výlučne z ustanovení UNCLOS.²⁰³

Samotný historický titul sa ukázal aj v nedávnej medzinárodnej judikatúre ako problematický, výborne ilustrovaný nedávnym delimitačným sporom *The Eritrea–Yemen Arbitration*.²⁰⁴ Jemen sa v danom prípade odvolával na historické práva siahajúce do stredoveku. Pri podrobnom skúmaní však došiel arbitrážny tribunál k záveru, že nebolo možné konštatovať ani suverenitu, ani jurisdikciu nad spornými ostrovmi v danom prípade na základe historického titulu, a to z dôvodu vtedajšieho obmedzeného rozsahu suverenity imámovského Jemenu v rámci Otomanskej ríše v 19. storočí, pričom však táto suverenita bola ešte navyše historicky prerušená efektívnou kontrolou miestneho kmeňového náčel-

¹⁹⁵ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 5–8.

¹⁹⁶ Ibidem, ods. 9–10. Tento článok analyzuje iba právne otázky historických práv, ostrovov a námorných zón.

¹⁹⁷ KEYUAN, Z. *China and the South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future?*, s. 15.

¹⁹⁸ K problematike ostrovov pozri hore kapitolu 1. Najmenšie ostrovy de minimis a equiránna delimitačná metóda.

¹⁹⁹ Vyjadrenie prezidenta Národného inštitútu pre Juhočínske štúdia (National Institute for South China Sea Studies) (2013).

KEYUAN, Z. *China and th South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future?*, s. 16.

²⁰⁰ McDORMAN, T. *The South China Sea: The U-Shaped Line, Islands and the Phillipine-China Arbitration*, s. 42–43.

²⁰¹ Chinese Society of International Law: Chinese Journal of International Law. 2018, vol. 17, No. 2, s. 455–457, ods. 514.

Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/chinesejil/jmy012>, <https://academic.oup.com/chinesejil/article/17/2/207/4995682>.

Atoly v Juhočínskom mori sú spomínané už v starovekých dielach *Yi Wu Zhi a Fu Nan Zhuan* (dynastia Han 25–220).

Aktivity čínskych rybárov sú spomínané v stredovekých dielach *Meng Liang Lu a Ling Wai Dai Da* (dynastia Song (960–1279)), a chronologicky až po dielo *Hai Guo Wen Jian Lu* (dynastia Qing 1644–1911). *Chinese Society of International Law: Chinese Journal of International Law*. 2018, vol. 17, No. 2, s. 455–457, ods. 514.

²⁰² Ibidem, s. 458–461, 462–463, ods. 516, 519.

²⁰³ KEYUAN, Z. *China and the South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future?*, s. 16–17.

²⁰⁴ *The Eritrea–Yemen Arbitration* (PCA Case N°1996-04): Eritrea–Yemen Arbitration, Phase I: Territorial Sovereignty and Scope of Dispute, Award, 1998. Eritrea–Yemen Arbitration, Phase II: Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings (Maritime Delimitation), 1999. Reports of International Abitral Awards (RIAA) vol. XXII, s. 335 an.

níka podporovaného najprv Talianmi, potom Britmi.²⁰⁵ Arbitrážny tribunál však diferencoval medzi historickým územím obývaným od nepamäti nomádmi vernými panovníkovi, ktorý socio-ekonomicky ovládal daný región, a medzi neobývanými ostrovmi neposkytujúcimi objektívne predpoklady na trvalé ľudské osídlenie (obývaných len sezónne) a nenachádzajúcimi sa v historických vodách ako v danom prípade.²⁰⁶ Arbitrážny tribunál preto priznal isté historické práva rybolovu a využívaniu ostrovov, patriacim obyvateľom z oboch brehov Červeného mora; právny režim nebol dostačujúci na suverenitu, avšak bol tribunálom charakterizovaný ako *res communis*.²⁰⁷

V samotnom prípade *The South China Sea Arbitration* sa v tomto ohľade arbitrážny tribunál zaoberal práve možnou koexistenciou UNCLOS a práv pred nadobudnutím účinnosti UNCLOS, a teda interpretoval čl. 311 UNCLOS extenzívne v tom ohľade, že zahrnul historické práva do čl. 311 ods. 5 UNCLOS, čo by umožnilo koexistenciu historických práv a UNCLOS, pokiaľ historické práva UNCLOS neodporujú.²⁰⁸

Problematicky však arbitrážny tribunál videl historické práva v súvislosti s výlučnou ekonomickou zónou a kontinentálnym šelfom (širým morom a Oblastou), vzhľadom na to, že UNCLOS takéto historické práva neupravuje a dokonca nedovoľuje.²⁰⁹ Práve preto nie, pretože práva na kontinentálnom šelfe a výlučnej ekonomickej zóne sú *suverénnymi* a *exkluzívnymi* právami pobrežného štátu.²¹⁰ V danom prípade by Čínou nárokované historické práva vo výlučnej ekonomickej zóne a na kontinentálnom šelfe v rámci U-línie (*nine-dash line*) interferovali s exkluzívnou ekonomickou zónou a kontinentálnym šelfom Filipín, čo arbitrážny tribunál neakceptoval vzhľadom na to, že UNCLOS v prípade rozporu v plnej miere nahrádza všetky staršie (dovtedy platné) práva. V tomto prípade UNCLOS v plnej miere upravil právny režim kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny, keďže Čínou nárokované historické práva sú s týmito právnymi režimami nekompatibilné, neboli arbitrážnym tribunálom uznané.²¹¹

Otázka historických práv v morskom práve bola posudzovaná už v staršom prípade²¹² *Fisheries Jurisdiction Cases*.²¹³ Závery prípadu sú presne opačné – islandská novozriadená exkluzívna rybárska zóna bola ICJ posúdená ako inkompatibilná s historickými právami tretích štátov; táto nová zóna nevymazala dovtedy platné historické práva (rybolovu) týchto štátov.²¹⁴

Druhý relevantný analogický prípad *Gulf of Maine*²¹⁵ pochádza už z éry UNCLOS.²¹⁶ Hoci sa USA v predmetnom prípade odvolávali na historické právo rybolovu, ktoré existovalo

²⁰⁵ The Eritrea–Yemen Arbitration, Phase I: Territorial Sovereignty and Scope of Dispute, Award, 1998, ods. 116, 119–122.

²⁰⁶ Ibidem, ods. 123–124.

²⁰⁷ Ibidem, ods. 126.

²⁰⁸ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 238.

²⁰⁹ Ibidem, ods. 239.

²¹⁰ Ibidem, ods. 243–244.

²¹¹ Ibidem, ods. 246–247, 1203 A (1).

²¹² Istým špecifikom prípadu je samozrejme jeho rok rozhodnutia (1974) – 20 rokov pred nadobudnutím účinnosti UNCLOS. Výlučná ekonomická zóna ako pojem vtedy ešte neexistoval.

²¹³ Fisheries Jurisdiction (United Kingdom v. Iceland), Merits, Judgment. I.C.J. Reports 1974. Fisheries Jurisdiction (Federal Republic of Germany v. Iceland), Merits, Judgment. I.C.J. Reports 1974.

²¹⁴ Fisheries Jurisdiction (United Kingdom v. Iceland), Merits, Judgment. I.C.J. Reports 1974, ods. 62. Fisheries Jurisdiction (Federal Republic of Germany v. Iceland), Merits, Judgment. I.C.J. Reports 1974, ods. 54.

²¹⁵ K delimitačným aspektom prípadu *Gulf of Maine* pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 999–1001.

²¹⁶ Hoci v tom čase ešte nenadobudol účinnosť, bol vplyv UNCLOS na vtedajšiu medzinárodnú judikatúru a doktrínu nesporný.

veľmi dávno, po vyhlásení rybárskych zón USA a Kanadou sa právny režim danej oblasti významným spôsobom zmenil – kým predtým patrila veľká časť širemu moru, potom už spadala do 200 nm rybárskej zóny²¹⁷ – faktická historická dominancia v rybolove sa zmenila radikálnym spôsobom na exkluzívne monopolné právo, kde tretie štáty zrazu nemali prístup.²¹⁸ Historické právo nebolo vtedy ICJ akceptované.

Tretí relevantný prípad *The Eritrea–Yemen Arbitration* je takisto z obdobia UNCLOS, avšak paradoxne skončil s úplne opačným výsledkom ako *Gulf of Maine* a naopak ide argumentačným smerom k prípadu *Fisheries Jurisdiction Cases*, keď arbitrážny tribunál potvrdil existenciu historických práv rybolovu neobmedzujúcich sa iba na pobrežné more sporných ostrovov, ale ktoré sa vzťahujú na celý predmetný región.²¹⁹ Procesne sa však nejednalo o spor podľa Prílohy VII UNCLOS, a teda arbitrážny tribunál mohol aplikovať aj princípy medzinárodného práva, ktoré odporovali UNCLOS,²²⁰ ako v tomto prípade historické práva idúce nad rámec UNCLOS.

Štvrtý relevantný prípad *Chagos Marine Protected Area Arbitration*²²¹ bol najzvláštnejší – hoci súostrovie Chagos bolo v roku 1965 odtrhnuté od Maurícia na vojenské účely, arbitrážny tribunál aj tak priznal Mauríciu naďalej pretrvávajúce práva v Spojenom Kráľovstvom neskôr vyhlásenej (2003) obmedzenej výlučnej ekonomickej zóne na účely environmentálnej ochrany;²²² jednalo sa skôr o právo celkového návratu Chagos Mauríciu, pokiaľ už nebude potrebný na vojenské účely. Arbitrážny tribunál to považoval za prípustné v rámci čl. 311 UNCLOS.²²³

Arbitrážny tribunál dospel napokon k záveru, že v predmetnom prípade nárok Číny na historické práva v rámci svojej U-línie prekračuje hranice samotného čínskeho kontinentálneho šelfu a výlučnej ekonomickej zóny a nie je teda v súlade s UNCLOS. Ak aj teda Čína v minulosti mala historické práva, tieto boli nahradené UNCLOS, najmä novozavedenou výlučnou ekonomickou zónou a kontinentálnym šelfom s vymedzenými hranicami podľa UNCLOS; pre historické práva tam niet miesta,²²⁴ v súlade s doterajšou medzinárodnou judikatúrou.²²⁵

Odhladnuc od deklarovaných (ale neuznaných) historický práv, je delimitácia Juhočínskeho mora ešte viac skomplikovaná existenciou až 170 geomorfologických útvarov v oblasti, z ktorých však len 36 by bolo možno považovať za malé ostrovy v geografickom ponímaní (t. j. za odlivu vyčnievajú nad morom).²²⁶ V morskom práve to je jedna z podstatných podmienok, ktorá musí byť splnená, aby mohol byť geomorfologický útvar považovaný za ostrov podľa medzinárodného práva, zďaleka však nie jediná: 1) prírodou vytvorený, 2) obklopený vodou, ale zostáva za odlivu nad hladinou vody, 3a) trvalo obývaný, alebo 3b) poskytujúci možnosť samostatnej ekonomickej existencie.²²⁷ Len geomorfolo-

²¹⁷ Rybárska zóna je vývojovým predchodcom dnešnej výlučnej ekonomickej zóny podľa UNCLOS.

²¹⁸ Delimitation of the Maritime Boundary in the Gulf of the Maine Area, Judgment. I.C.J. Reports 1984, ods. 235.

²¹⁹ Eritrea–Yemen Arbitration, Phase II: Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings (Maritime Delimitation), 1999, ods. 109.

²²⁰ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 259.

²²¹ PCA Case N°2011-03, Chagos Marine Protected Area Arbitration, Award, Permanent Court of Arbitration 18 March 2015.

²²² Ibidem, ods. 61,69,73,123–124.

²²³ Ibidem, ods. 73. PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 260.

²²⁴ Ibidem, ods. 261–262, 270.

²²⁵ Prípad *Gulf of Maine*. K delimitačným aspektom prípadu *Gulf of Maine* pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 999–1001.

²²⁶ KEYUAN, Z. *China and the South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future?*, s. 18.

²²⁷ UNCLOS, čl. 121 ods. 1, 3.

gický útvar spĺňajúci všetky tri kritéria je ostrovom podľa UNCLOS – a len v takom prípade sa mu priznáva pobrežné more, výlučná ekonomická zóna a kontinentálny šelf; respektíve ak tretia podmienka obývanosti/ekonomickej samostatnosti nie je splnená a jedná sa o skaliská,²²⁸ priznáva sa iba pobrežné more bez výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu.²²⁹

Už prvé kritérium *prírodou vytvorené* je v danom prípade problematické. V oblasti Spratly Islands sa nachádza veľké množstvo umelých konštrukcií na prírodných skaliskách a útesoch; niektoré z nich boli natoľko „prebudované“, až sa z nich stali *de facto* ostrovy; avšak *de iure* sú takéto útvary (napoly prírodné/napoly umelé) kontroverzné.²³⁰

Zaujímavé je aj kritérium 3) trvalej obývateľnosti/možnosti samostatnej ekonomickej existencie. V prípade *The South China Sea Arbitration* bolo tretie kritérium interpretované čínskou doktrínou historicky, avšak podľa všetkého nie všetky ostrovy boli skutočne obývané (aj keď všetci obyvatelia boli čínskej národnosti) a obyvateľov bolo málo (4–7 na ostrov v roku 1933). Ostrovy boli obývané a porastené bujnou vegetáciou so sladkou vodou,²³¹ a teda minimálne *obývateľné*.

UNCLOS samozrejme nestanovuje minimálny počet obyvateľov na geomorfologický útvar, aby mohol byť považovaný za ostrov podľa medzinárodného práva. Podľa medzinárodnej judikatúry je však podstatné, že sa nejedná o obývanosť dočasnú, respektíve iba sezónnu, alebo dokonca ani len neposkytuje možnosť trvalej ľudskej prítomnosti.²³²

Arbitrážny tribunál sa hore uvedených kritérií pridržiaval. Geomorfologický útvar vyčnievajúci nad vodou počas odlivu, ale nachádzajúci sa pod vodou za prílivu klasifikoval ako vynárajúcu sa vyvýšeninu²³³ počas odlivu (*low-tide elevation*),²³⁴ geomorfologický útvar, ktorý sa nachádza nad vodou počas prílivu a odlivu všeobecne ako vyvýšeninu počas prílivu (*high-tide elevation*), kde však ďalej diferencoval medzi neobývanými útvarmi/bez možnosti samostatnej ekonomickej existencie (čl. 121 ods. 3 UNCLOS), ktoré klasifikoval ako skaliská (*rocks*), a obývanými/s možnosťou samostatnej ekonomickej existencie, ktoré ako jediné považoval za ostrovy v zmysle UNCLOS, t. j. so samostatnou výlučnou ekonomickou zónou a kontinentálnym šelfom.²³⁵

Hore uvedeným spôsobom arbitrážny tribunál postupoval v prípade geografickej skupiny Scarborough Shoal²³⁶ a ďalších útvarov. Arbitrážny tribunál sa musel v danom prípade vysporiadať s osobitnou situáciou „budovania ostrovov“, ktoré *en bloc* neuznal, iba prírodné danosti útvaru môžu byť brané do úvahy, t. j. na akékoľvek modifikácie (rozšírenie a pod.) neprihliadol.²³⁷

²²⁸ K problematike neobývaných skalísk pozri VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 996.

²²⁹ UNCLOS, čl. 121, ods. 2, 3.

²³⁰ KEYUAN, Z. *China and the South China Sea Conundrum: Any Prospective Solution in Future*, s. 18–19.

²³¹ Chinese Society of International Law: Chinese Journal of International Law. 2018, vol. 17, No. 2, s. 458, ods. 515.

²³² The Eritrea–Yemen Arbitration: Eritrea–Yemen Arbitration, Phase I: Territorial Sovereignty and Scope of Dispute, Award, 1998, ods. 124.

²³³ Čl. 13 UNCLOS.

²³⁴ Vynárajúca sa vyvýšenina nevytvára žiadnu námornú zónu ak presahuje šírku pobrežného mora (v opačnom prípade sa môže použiť na konštrukciu základnej línie), tak ako vyplýva z interpretácie z čl. 13 UNCLOS. Takisto nie sú vynárajúce sa vyvýšeniny *de iure* súčasťou pozemného teritória (*land territory*) pobrežného štátu; sú súčasťou ponoreného pevninského územia (*submerged landmass*) a spadajú do právneho režimu (podľa daností prípadu) pobrežného mora, či kontinentálneho šelfu. PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 308–309.

²³⁵ *Ibidem*, ods. 280.

²³⁶ *Ibidem*, ods. 284 an.

²³⁷ *Ibidem*, ods. 305–306.

Prípád *The South China Sea Arbitration* bol špecifickým aj použitím veľkého množstva satelitných fotografií na klasifikáciu jednotlivých geomorfologických útvarov, a aj keď arbitrážny tribunál všeobecne uznal túto metódu zistenia, rozlíšenie satelitných fotiek nepovažoval za dostačujúce,²³⁸ hoci do budúca bude možno pokrokom techniky zabezpečená distačná presnosť. Naopak, arbitrážny tribunál sa držal konzervatívne empirických zistení a pozorovaní daných geomorfologických útvarov zachytených v námorných mapách²³⁹ a vo vedeckých záznamoch, respektíve v smerniciach miestnej plavby (*sailing directions*).²⁴⁰ Posledne menované však považoval za menej podrobné, a teda menej použiteľné v danom prípade.²⁴¹

V danom prípade klasifikoval Scarborough Shoal, Cuarteron Reef, Fiery Cross Reef, Johnson Reef, McKennan Reef, Gaven Reef North ako vyvýšeninu počas prílivu (*high-tide elevation*).²⁴²

Na klasifikáciu útvarov ako ostrovov musel arbitrážny tribunál najprv podrobne analyzovať a interpretovať čl. 121 ods. 3 UNCLOS, čo je bezpochyby jeden z najväčších prínosov tohto prípadu.

Pojem skaliská vyložil PCA veľmi široko, samotný názov daného útvaru považoval za nepodstatný, geologické zloženie taktiež.²⁴³ Jediné podstatné kritérium pri klasifikácii daného útvaru je jeho prírodný pôvod,²⁴⁴ hoci by sa jednalo iba o koralový geomorfologický útvar.²⁴⁵

Ďalej je podstatné, či geomorfologický útvar objektívne umožňuje obývanosť, respektíve ekonomickú existenciu. Ak útvar v súčasnosti nie je obývaný/nemá samostatnú ekonomickú existenciu, neznamená to ešte, že nemôže byť obývaný/ mať ekonomickú existenciu,²⁴⁶ pričom historické záznamy môžu byť dôležitou skutočnosťou na posúdenie hore uvedených objektívnych kritérií. Rozhodujúcim kritériom teda je len samotná charakteristika daného útvaru či môže, alebo nemôže byť (objektívne) obývaný/mať ekonomickú existenciu.²⁴⁷

Pritom musí geomorfologický útvar umožňovať aspoň minimálne životné potreby nevyhnutné pre ľudí ako zdroj pitnej vody a základnú obživu, a to všetko počas dlhšieho časového obdobia. O aké (minimálne) dlhé obdobie sa musí jednať, PCA neupresnil, avšak len krátkodobé obdobie považoval za nepostačujúce.²⁴⁸ Pojem ľudská obývanosť (*human habitation*) arbitrážny tribunál zase interpretoval užšie – musí sa jednať naozaj o trvalé sídlo na dobu neurčitú,²⁴⁹ v zmysle *trvalého* bydliska (*place of residence*). Jednoduché

²³⁸ Ibidem, ods. 322 an.

²³⁹ Avšak len do mierky 1:250 000. Mapy s malou mierkou 1:500 000, alebo 1:1000 000 PCA nepovažoval už za zmysluplný dôkaz. PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 330.

²⁴⁰ Ibidem, ods. 327.

²⁴¹ Ibidem, ods. 332.

²⁴² Ibidem, ods. 333 an., 382.

²⁴³ Ibidem, ods. 479–482, 540.

²⁴⁴ Ibidem, ods. 541.

²⁴⁵ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, I.C.J. Reports 2012, ods. 37. V danom prípade sa jednalo o útvar Quitasueño; pozri hore 1. Najmenšie ostrovy de minimis a equiráčná delimitačná metóda. PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 504 písm. (a).

²⁴⁶ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 545.

²⁴⁷ Ibidem, ods. 483–484, ods. 504 písm. b).

²⁴⁸ Ibidem, ods. 485–487.

²⁴⁹ Ibidem, ods. 504 písm. c).

prežitie na útvare teda nie je dostačujúce. Nevyžaduje sa určitý štandard osídlenia. Osídlenie jediným človekom však nepostačuje, keďže ľuďom je inherentná potreba ľudskej spoločnosti a vlastnej komunity.²⁵⁰ Nevyžaduje sa obývanosť pôvodným obyvateľstvom.²⁵¹

Zaujímavá je aj otázka významu slova *alebo* (obývatelnosť/samostatná ekonomická existencia). Filipíny žiadali uplatniť kumulatívne obe kritéria, avšak PCA „*alebo*“ vyložil ako alternatívu jednej z dvoch možností.²⁵² Splnenie jedného kritéria teda stačí, aj keď prakticky útvár bude mať len vtedy samostatnú ekonomickú existenciu, keď bude trvalo obývaný.²⁵³ PCA však uznal, že môže nastať aj výnimočný prípad, keď je daný útvár obývaný, avšak neumožňuje trvalú ľudskú existenciu,²⁵⁴ čo je typické pre veľké súostrovia ako v oblasti Mikronézie, kde obyvateľstvo žije skoro na všetkých útvaroch, ale niektoré ostrovy sú využívané na účely rybolovu len počas niektorého obdobia roka.²⁵⁵

Kritérium samostatnej ekonomickej existencie sa podľa PCA skladá vskutku z dvoch elementov – 1) ekonomickej existencie, ktorá musí byť 2) samostatná. V prvom prípade sa nesmie jednať o jedinú ekonomickú transakciu, ale o stálu ekonomickú aktivitu. V druhom prípade nesmie byť útvár prevažne závislý iba na vonkajších zdrojoch; t. j. ak je potrebný neustály externý prílív zdrojov na ekonomickú činnosť, kritérium samostatnosti nie je splnené.²⁵⁶ Ekonomický život útvaru musí teda spočívať na miestnych zdrojoch útvaru, nie však s prihliadnutím na ekonomické aktivity prilahlé k útvaru v (prípadne priznanej) výlučnej ekonomickej zóne a kontinentálnom šelfe.²⁵⁷ PCA bol vo svojej interpretácii veľmi prísny – ak ekonomické aktivity spočívajú len na eventuálne priznanej výlučnej ekonomickej zóne, respektíve kontinentálnom šelfe (nie však na samotnom geomorfologickom útvaru), tieto nie sú vôbec zohľadnené na splnenie kritéria samostatnej ekonomickej existencie. Výnimkou je pobrežné more, pokiaľ je nejakým spôsobom spojené so samotným útvarom, napr. miestnou populáciou, ktorá v pobrežnom mori útvaru vykonáva ekonomické aktivity. Naopak, kritérium nie je splnené, pokiaľ vzdialene bývajúcce osoby vykonávajú len rybolov v pobrežnom mori útvaru, ale nijako nevyužívajú samotný útvár; alebo taktiež nie je kritérium splnené, pokiaľ sa v pobrežnom mori útvaru vykonáva ťažba nerastného bohatstva, avšak samotný útvár využívaný nie je.²⁵⁸ Nevyžaduje sa ekonomická hodnota útvaru, ale len poskytovanie možnosti samostatnej ekonomickej existencie.²⁵⁹

PCA zdôraznil, že geomorfologické útvary, najmä skaliská sa posudzujú na základe prírodných daností; transformácia skaliska na ostrov ľudskou činnosťou preto nie je možná. V opačnom prípade by splnenie kritérii čl. 121 UNCLOS nemalo vôbec žiaden zmysel; každá vyvýšenina počas prílivu (*high-tide elevation*), hoci by aj nespĺňala prírodné danosti

²⁵⁰ Ibidem, ods. 488–493.

²⁵¹ Ibidem, ods. 542.

²⁵² Ibidem, ods. 504 písm. d).

²⁵³ Ibidem, ods. 544.

²⁵⁴ Ibidem, ods. 493–497.

²⁵⁵ „*Spravodlivosť (equity) by nebola naplnená, keby boli morské zdroje odopreté tým, ktorí ich najviac potrebujú.*“ Vyhlásenie predsedu Joint Committee of the Congress of Micronesia prostredníctvom Kongresu Spojených štátov Amerických, UN Doc. A/CONF.62/L.6 (27 August 1974).

²⁵⁶ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 547.

²⁵⁷ Pobrežné more prislúcha aj trvalo neobývaným skalám/bez samostatnej ekonomickej existencie, *argumentum a contrario* k čl. 121 ods. 3 UNCLOS. Nemajú však kontinentálny šelf a výlučnú ekonomickú zónu.

²⁵⁸ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 498–503.

²⁵⁹ Ibidem, ods. 543.

potrebné na trvalú obývateľnosť/samostatnú ekonomickú existenciu, by tak mohla byť technológiami modifikovaná na ostrov s projekciou rozsiahlych námorných zón na úkor iných pobrežných štátov, obmedzenia čl. 121 UNCLOS by boli tak úplne zmarené, čo nemožno pripustiť. V prípade ľudskou činnosťou upravených vyvýšení sa teda neberie ohľad, vychádza sa z pôvodných, prírodných daností.²⁶⁰

V tomto ohľade nie je nezaujímavé aj historické pozadie čl. 121 UNCLOS. Ešte v roku 1967 v medzinárodnom práve vplyvný názor A. Pardo na spoločné dedičstvo ľudstva (*common heritage of mankind*)²⁶¹ v tzv. Oblasti (*the Area*),²⁶² ešte aj v roku 1971 vyslovil obavu, ak by „neobývané, vzdialené, veľmi malé ostrovy [v súčasnej terminológii vyvýšeniny počas prílivu] mohli generovať 200 miliónov zón, bola by významným spôsobom znemožnená medzinárodná správa morského priestoru²⁶³ za hranicou národnej jurisdikcie.“²⁶⁴ Počas III. konferencie o morskom práve (UNCLOS III) sa vyložene presadil názor, že limity čl. 121 ods. 3 UNCLOS ostrovov sú nielen úplne nevyhnutné,²⁶⁵ ale sú aj výsledkom „jedinečnej a delikátnej rovnováhy a ktorá by pomohla zachovať spoločné dedičstvo v oceánoch.“²⁶⁶

Čl. 121 ods. 3 je aj práve preto abstraktne písaný, s absenciou pevne stanovených kritérií ako veľkosť populácie útvaru, jeho rozloha a pod., keďže ustanovenie bolo výsledkom zložitého kompromisu medzi štátmi počas UNCLOS III.²⁶⁷

V danom prípade útvar Scarborough Shoal,²⁶⁸ Johnson Reef,²⁶⁹ Cuarteron Reef,²⁷⁰ Fiery Cross Reef,²⁷¹ Gaven Reef (North),²⁷² McKennan Reef²⁷³ PCA vyhlásil za skaliská v zmysle čl. 121 ods. 3 UNCLOS.

²⁶⁰ Ibidem, ods. 508–511.

²⁶¹ Pardo, Arvid. 1967. Address to the 22nd session of the General Assembly of the United Nations, U.N. GAOR, 22nd sess., U.N. Doc. A/6695 (18 August 1967). 60. roky 20. storočia sú charakterizované veľkou dekolonizáciou. Práve z Oblasti chceli hospodársky čerpať novovznikuté rozvojové štáty, ONDREJ, J. *Právni režimy medzinárodných priestorů*. Aleš Čeněk, 2004, s. 121.

²⁶² Tj. ešte pred III. konferenciou OSN o morskom práve (UNCLOS III, 1973–1982), ktorej výsledkom je súčasný Dohovor OSN o morskom práve (UNCLOS). Výsledkom tohto myšlienkového prúdu bolo prijatie rezolúciou 2749 (XXV) deklarácie Generálnym zhromaždením OSN v roku 1969 – *Declaration of Principles Governing the Seabed and Ocean Floor and the Subsoil thereof, beyond the Limits of National Jurisdiction*. Oblast začína za vonkajšou hranicou národnej jurisdikcie (čl. 1 ods. 1 UNCLOS) – t.j. za hranicou kontinentálneho šelfu; pričom právnomu režimu oblasti podlieha 60% celkovej plochy dna. IPSEN, K. *Völkerrecht*. C.H.Beck, München, 1999, s. 777–778.

²⁶³ Takto aj PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 535.

²⁶⁴ *Committee on the Peaceful Uses of the Seabed and the Ocean Floor beyond the Limits of National Jurisdiction*, “Summary Record of the Fifty-Seventh Meeting,” UN Doc. A/CONF.62/SR.57, s. 167 (23 March 1971) (Statement of the Representative of Malta).

²⁶⁵ Dánsky predstaviteľ sa veľmi trefne vyjadril, že bez obmedzení čl. 121 ods. 3 by „maličké a pusté ostrovy, v minulosti považované za púhe prekážky v plavbe, sa zrazu zázračne stali zlatými kľúčmi k rozsiahlym námorným oblastiam.“ In “171st Plenary Meeting,” UN Doc. A/CONF.62/SR.171, p. 106 at p. 106, para. 8 (16 April 1982) (Statement of the Representative of Denmark), Official Records of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Vol. XVI (Summary Records, Plenary, First and Second Committees, as well as Documents of the Conference, Eleventh Session).

²⁶⁶ Vyhlásenie predstaviteľa Kolumbie. In “172nd Plenary Meeting,” UN Doc. A/CONF.62/SR.172, p. 114 at p. 116, para. 29 (16 April 1982) (Statement of the Representative of Colombia), Official Records of the Third United Nations Conference on the Law of the Sea, Vol. XVI (Summary Records, Plenary, First and Second Committees, as well as Documents of the Conference, Eleventh Session).

²⁶⁷ PCA Case N°2013-19, Award, Permanent Court of Arbitration 12 July 2016, ods. 537–538.

²⁶⁸ Ibidem, ods. 554 an.

²⁶⁹ Ibidem, ods. 557 an.

²⁷⁰ Ibidem, ods. 560 an.

²⁷¹ Ibidem, ods. 563 an.

²⁷² Ibidem, ods. 566 an.

²⁷³ Ibidem, ods. 569 an.

V prípade Spratly Islands, v danom prípade špecifická prítomnosť vojenského personálu, respektíve štátnych úradníkov, nepostačuje na naplnenie kritéria trvalej obyvateľnosti.²⁷⁴ Akákoľvek miestna ekonomická aktivita (spočívajúca najmä v ťažbe guánu, zberu mušlí a rybolovu) nebola orientovaná okolo daných útvarov, s absenciou miestnej komunity na útvare, a slúžila len na naplnenie hospodárskych potrieb Hainanu, Japonska, Filipín, Vietnamu a podobne.²⁷⁵ PCA tak dospel k záveru, že žiadna miestna vyvýšenina počas prílivu (*high-tide elevation*) neumožňuje trvalé ľudské osídlenie, alebo má samostatnú ekonomickú existenciu.²⁷⁶ Tým pádom Spratly islands ako *de iure* skaliská negenerujú kontinentálny šelf, ani výlučnú ekonomickú zónu.²⁷⁷

Vynárajúce sa vyvýšeniny počas odlivu (*low-tide elevation*) Mischief Reef a Second Thomas Shoal sa nachádzajú v rámci 200 nm hranice od filipínskeho ostrova Palawan, pričom oblasť sa neprekrýva s nárokmi Číny. Preto boli rozhodnutím PCA vyhlásené za súčasť výlučnej ekonomickej zóny a kontinentálneho šelfu Filipín.²⁷⁸

Záver

Medzinárodná judikatúra námornej delimitácie sa po prelomovom rozhodnutí *Maritime Delimitation in the Black Sea* (2012)²⁷⁹ vyznačovala vo svojej podstate síce väčšou metodickou istotou právneho rámca delimitácie, ktorá sa už stala neodmysliteľnou súčasťou medzinárodného práva, avšak v niektorých otázkach sa ďalej prehĺbila právna neistota právneho režimu niektorých oblastí medzinárodného morského práva. Týka sa to napr. ostrovov, kde doteraz chýbalo jasné ponímanie ostrova. Vzrástli požiadavky pobrežných štátov uznať už aj úplne nepatrné geomorfologické útvary za ostrovy, samozrejme aj s prislúchajúcim kontinentálnym šelfom a výlučnou ekonomickou zónou. Zdá sa však, že takéto minimum kritérií už postačilo vyhlásiť delimitáciu ostrovov za súčasť obyčajového práva.

Nová medzinárodná judikatúra podrobne rozpracovala právnu definíciu ostrovov podľa UNCLOS, najmä na pozadí najnovších tendencií budovania umelých ostrovov. Táto pre niektoré štáty nová prax však narazila nielen na odpor väčšiny medzinárodnej komunity, ale aj medzinárodnej judikatúry, ktorá vyhlásila veľký návrat k pôvodným myšlienkam UNCLOS, ako rozumného, ale aj delikátneho a ťažko dosiahnutého kompromisu medzi štátmi. Ostrov môže byť iba prírodou vytvorený útvar, bez umelého zásahu človeka. Veľmi prínosne bolo aj v novej judikatúre analyzované obligatórne kritérium obyvateľnosti, respektíve samostatnej ekonomickej existencie, bez toho, aby sa vytratil historický kontext právnej definície ostrovov.

Historické práva v morskom práve nie sú neobmedzené, aj toto bolo potvrdené novou judikatúrou. Bez ohľadu na to, či historické práva predtým trvali aj stáročia, boli prijatím UNCLOS ním nahradené. Týka sa to najmä kontinentálneho šelfu, ale predovšetkým výlučnej ekonomickej zóny, ktorá ako pojem *per se* v medzinárodnom práve dovedy neexistovala, a teda nemohla ani byť predmetom žiadneho historického práva. Historické práva

²⁷⁴ Ibidem, ods. 620–621.

²⁷⁵ Ibidem, ods. 620–623.

²⁷⁶ Ibidem, ods. 626.

²⁷⁷ Ibidem, ods. 646.

²⁷⁸ Ibidem, ods. 647.

²⁷⁹ VACULČÍK, V. *Medzinárodná delimitácia námorných zón (1969–2009)*, s. 1003–1006.

v morskom práve majú stále svoje miesto, aj keď pomerne obmedzené – historické zálivy a historické práva rybolovu ako miestne regionálne špecifiká.

Medzinárodná delimitácia je ustálená v metóde equidistance/relevantných okolností (*equidistance/relevant circumstances*), pričom sa štandardne postupuje v troch krokoch: 1) určí sa provizórna equidistančná línia (predovšetkým na základe priebehu pobrežia); 2) skúma sa, či nastali akékoľvek relevantné okolnosti, ktoré by odôvodnili úpravu equidistančnej línie; 3) skontroluje sa, či nenastala výrazná disproporcionalita medzi dĺžkou relevantných pobreží a relevantnými (alokovanými) námornými oblasťami.

Podľa ustálenej novej medzinárodnej judikatúry a doktríny sa equidistančná/stredová línia (v kombinácii s relevantnými okolnosťami daného prípadu) považuje už za súčasť medzinárodného obyčajového práva. To však zároveň neznamená, že by žiadna iná metóda delimitácie už nemohla byť (skôr ako výnimka zo štandardnej equidistančnej metódy) aplikovaná, a to práve vzhľadom na špecifiká konkrétneho prípadu.

V tomto zmysle je metodologickým obohatením renesancia dvoch zabudnutých metód delimitácie – uhlovo-bisektorovej metódy (*angle-bisector method*) a equiračnej metódy (*equiratio method*).

Princíp prevládania súše nad morom (*land dominates the sea*) a obligatórna podmienka projekcie pobrežia v smere mora a vzájomné prekrývanie sa projekcií oboch pobrežných štátov delimitačného sporu sa objavuje vo všetkých významných delimitačných rozhodnutiach analyzovaného obdobia.

Ekonomický faktor a bezpečnostný faktor sa naďalej objavujú v podaniach štátov, avšak zatiaľ bezúspešne. Klimatické zmeny sa zdá sa pomaly stávajú ďalším, zatiaľ len skrytým faktorom delimitácie.

Uznávaná relevantná okolnosť tzv. *cut-off effect* v prípade ostrovov je pevnou súčasťou medzinárodnej judikatúry a objavuje sa aj v novej judikatúre, tak ako významné kritérium geografického kontextu.

V judikatúre sa naďalej objavuje ako cieľ delimitácie dosiahnuť spravodlivý výsledok (*equitable solution*), respektíve spravodlivosť (*equity*) – pojem, ktorý však už presahuje hranice pozitívneho práva a vnáša napriek ušľachtilému cieľu veľkú mieru neistoty, keďže spravodlivý výsledok sa zrejme bude od prípadu určite líšiť.

Najzásadnejším problémom sa javí delimitácia za hranicou 200 nm. Problematickým je výklad, ktorý úplne odporuje zneniu UNCLOS, keď si arbitrážny tribunál prisvojí kompetenciu delineaácie, ktorá však prislúcha výlučne CLCS ako rýdzo vedeckého orgánu, v ktorom zástupcovia právnej vedy ani len nemajú zastúpenie. Zrejme aj táto okolnosť, ako aj pomalší proces CLCS, potom veľmi zvädza arbitrážne tribunály na delimitáciu za hranicou 200 nm, pobrežné štáty zase dúfajú vo svoju presvedčivú právnu argumentáciu alebo aspoň rozumný kompromis, skôr dosiahnuteľné pred tribunálmi ako pred CLCS. Ako negatívny sprievodný jav sa potom objavujú nejasné delimitačné oblasti (*grey areas*), ktoré len vnášajú ešte viac problémov do námornej delimitácie, ktorá je už aj tak veľmi komplexnou záležitosťou.

V tomto ohľade sa ako jediný konformný výklad javí obmedziť aplikáciu suverenity pobrežného štátu *ipso facto et ab initio* len na kontinentálny šelf do vzdialenosti 200 nm od základných línií, pričom za hranicou 200 nm je výlučne príslušná na delineaáciu CLCS.

International Delimitation of Maritime Zones (2010–2016)

Viktor Vaculčík (<https://orcid.org/0000-0003-2284-5904>)

Abstract: The article analyzes the later development in the international delimitation of maritime zones after the breakthrough decision *Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine, 2009)*. In this later period, a handful of important jurisprudence, critically followed by scholars, enriched the understanding of some most controversial areas in the law of the sea, namely the complex delimitation of small islands and the delimitation of the continental shelf beyond 200 nautical miles from baselines. The international jurisprudence can be characterized by an innovative and open-minded approach, best illustrated by the application of the well-established equidistance line (nowadays considered as being part of customary law together with the special circumstances method), but also older methods of delimitation – the angle-bisector method and the equiratio method.

Keywords: islands, historical rights, international customary law, delimitation, equidistance line, equiratio method, angle-bisector method